

ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

Самусь Т. В., Опанасенко В. П., Вовк Б. І., Маринченко Є. О.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ

спеціальності А5.37 Професійна освіта
(Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської
продукції та харчові технології)

Навчально-методичний посібник

ПРАКТИЧНИЙ
ДОСВІД

ПРОФЕСІЙНИЙ
РОЗВИТОК

УСПІШНЕ
МАЙБУТНЄ

Глухів – 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Укладачі:

Самусь Т. В., Опанасенко В. П., Вовк Б. І., Маринченко Є. О.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ
спеціальності А5.37 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та харчові технології)

Навчально-методичний посібник
2-ге видання, доповнене

Глухів – 2026

УДК 378.147.091.33-027.22:377]:63

НЗІ

Друкується згідно з рішенням ученої ради Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка
(протокол № 14 від 24 червня 2026 р.)

Рецензенти:

Ковальчук Василь Іванович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу освітніх вимірювань Державної установи «Науково-методичний центр вищої і фахової передвищої освіти».

Ткаченко Наталія Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Укладачі програми:

Самусь Т. В., канд. пед. наук, доцент, завідувач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва.

Опанасенко В. П., канд. пед. наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва.

Вовк Б. І., канд. пед. наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва.

Маринченко Є. О., доктор філософії, доцент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва.

НЗІ Наскрізна програма практичної підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності А5.37 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) : навч.-метод. посіб. / укладачі : Т. В.Самусь, В. П.Опанасенко, Б. І. Вовк., Є. О. Маринченко. Глухів: Глухівський НПУ ім.. О.Довженка, 2026. 97 с.

ISBN 978-966-376-160-2

У навчально-методичному посібнику представлено наскрізну програму практичної підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції)» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А5.37 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології). Висвітлено мету, завдання, зміст, організацію та особливості проходження педагогічних і науково-дослідницької практик, визначено вимоги до баз практики, порядку оформлення звітної документації та підведення підсумків практичної підготовки. Подано методичні рекомендації щодо виконання індивідуальних завдань, дотримання принципів академічної доброчесності, підготовки звітних матеріалів, доповіді та презентації для захисту практик.

Посібник призначений для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів вищої, фахової передвищої та професійної освіти, керівників практики від закладів освіти та баз практичної підготовки.

УДК 378.147.091.33-027.22:377]:63

ISBN 978-966-376-160-2

© Самусь Т. В., Опанасенко В. П., Вовк Б. І.,
Маринченко Є. О., 2026

© Глухівський НПУ ім. О.Довженка, 2026

Зміст

Вступ.....	5
1. Загальні положення.....	7
2. Дотримання принципів академічної доброчесності	14
3. Зміст практик.....	18
3.1. Педагогічна практика у закладах професійної освіти.....	18
3.2. Науково-дослідницька практика з написання кваліфікаційної роботи	19
3.3. Педагогічна практика у закладах фахової передвищої освіти.....	20
4. Вимоги до баз практик.....	23
5. Підведення підсумків практик.....	23
6. Список рекомендованих джерел.....	27
Додатки.....	33

ВСТУП

Наскрізна програма практики розроблена згідно із Стандартом вищої освіти України другого (магістерського) рівня, освітньо-професійної програми «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції)» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю А5 Професійна освіта (спеціалізація: А5.37 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) Глухівського НПУ ім. О. Довженка, навчального плану підготовки магістра спеціальності А5 Професійна освіта (спеціалізація: А5.37 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)).

В умовах сьогодення компетентнісний підхід є стрижневою конструктивною ідеєю реформування системи освіти в Україні.

Рівень підготовки компетентного випускника педагогічного вишу – це головний результат його навчання, це показник якості вищої освіти.

Фахова компетентність викладача закладів професійної, фахової передвищої освіти становить інтегративну систему, що охоплює знання дисциплін професійної підготовки, їхні здібності, особистісні якості, готовність реалізовувати ці здібності в професійній педагогічній діяльності, здатності до здійснення самостійної науково-дослідницької діяльності.

Суттєву роль у формуванні фахової компетентності в період навчання в закладах вищої освіти відіграють практики, адже систематичне самовдосконалення на основі тісного поєднання теорії з практикою – основна умова набуття професійної компетентності майбутніми освітянами.

Під час проходження практик у майбутніх викладачів закладів професійної, фахової передвищої освіти формується здатність до планування та проєктування організаційних форм навчання і виховання, до міжособистісного спілкування, здійснення науково-дослідної роботи; засвоюються сучасні методи, форми організації освітнього процесу; удосконалюється володіння технологіями організації освітнього процесу.

Проходження практик є обов'язковою складовою освітнього процесу і передбачено у структурі навчальних планів підготовки викладачів професійного навчання на всіх ступенях освіти. Освітній ступінь «магістр» охоплює наступні види практик: «Педагогічна практика у закладах професійної освіти», «Науково-дослідницька практика з написання кваліфікаційної роботи» та «Педагогічна практика у закладах фахової передвищої освіти».

Під час проходження педагогічних практик відбувається професійна адаптація майбутніх освітян у професійно визначених середовищах, коли вони виконують обов'язки викладача дисциплін професійно-теоретичної підготовки, класного керівника (куратора) студентської групи закладу освіти,

та проводять всі етапи експериментального дослідження.

У процесі виконання завдань науково-дослідницької практики з написання кваліфікаційної роботи студенти залучаються до організації, проведення, оформлення результатів експериментальних досліджень з тематики своїх наукових розвідок.

Практична підготовка може здійснюватися в очному, дистанційному або змішаному форматах залежно від безпекової ситуації, особливостей організації освітнього процесу та режиму роботи баз практики.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Наскрізна програма практики – це основний нормативний та навчально-методичний документ, що визначає концептуальні засади практичної підготовки фахівця відповідно до освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти за освітніми ступенями «Бакалавр», «Магістр», «Доктор філософії», що згідно з навчальним планом регламентує послідовність, тривалість різних видів практики, визначає мету, завдання та місце кожного виду практики у структурно-логічній схемі підготовки фахівця, визначає перелік компетентностей (галузевих, базових, специфічних), що формуються наскрізною системою практик у професійній підготовці майбутнього спеціаліста.

Практика здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти проводиться на базах, що відповідають меті, завданням, змісту практики, а також забезпечують виконання освітніх програм.

Об'єктами (базами) практик є заклади професійної, фахової передвищої освіти, з якими Глухівський НПУ ім. О. Довженка завчасно укладає договори на їх проведення за формою визначеного зразка. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період конкретного виду практики або до п'яти років.

Кожний вид практики включає в себе:

1. Підготовку наказу про проходження студентами практики (відповідальний – керівник практики від факультету).

2. Організацію настановної конференції (ознайомлення студентів із завданнями відповідної практики, термінами проходження практики, розподіл студентів-практикантів закладами освіти, призначення методистів за фахом, групових керівників та консультантів відповідно до завдань робочої програми практики, звітністю студентів і критеріями оцінювання практики).

3. Контроль за відвідуванням студентами практики та виконанням відповідних завдань покладається на керівника практики від факультету, групового керівника, методиста за фахом.

4. Підсумкову конференцію, на якій відбувається захист звітів та оцінювання проходження практики.

Навчальним планом підготовки здобувачів освіти за освітньо-професійною програмою «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції)» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А5 Професійна освіта (спеціалізація: А5.37 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)) передбачені наступні види практик (табл. 1).

Види, назви і тривалість практики студентів за освітньо-професійною програмою «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції)» другого (магістерського) рівня вищої освіти

№ з/п	Назва практики	Семестр	Обсяг практики	
			кредитів ЄКТС	годин
1.	Педагогічна практика у закладах професійної освіти	2	7,5	225
2.	Науково-дослідницька практика з написання кваліфікаційної роботи	2	6	180
3.	Педагогічна практика у закладах фахової передвищої освіти	3	7,5	225

1.1. Педагогічна практика у закладах професійної освіти

Метою педагогічної практики у закладах професійної освіти є адаптація здобувачів освіти до умов педагогічної діяльності у закладах професійної освіти, формування програмних компетентностей, що визначають здатність магістранта до викладання дисциплін професійної підготовки спеціалістів високої кваліфікації та здійснення виховної роботи в ролі класного керівника студентської групи.

Основними завданнями педагогічної практики визначені:

- комплексне вивчення системи освітнього процесу в закладах професійної освіти, де здійснюється підготовка спеціалістів високої кваліфікації та фахівців аграрного виробництва;
- ознайомлення з передовим педагогічним досвідом педагогічного колективу бази практики;
- формування професійно-педагогічної ерудиції, тезаурусу майбутніх викладачів професійної освіти;
- поглиблення знань змісту дисциплін з технології виробництва і переробки продуктів сільського господарства;
- набуття досвіду викладання дисциплін професійної підготовки;
- опанування методики проведення занять різного типу із застосуванням новітніх педагогічних технологій;
- набуття досвіду організації освітнього процесу за дистанційною формою;
- набуття досвіду організації та проведення позаурочної та позакласної виховної роботи, зокрема професійно спрямованої;
- оволодіння методами та прийомами виховної роботи в процесі виконання обов'язків класного керівника.

Базами проходження практики є: заклади професійної освіти.

Проходження педагогічної практики у закладах професійної освіти сприяє формуванню:

Інтегральної компетентності

ІК. Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру і проблеми у професійній освіті.

Загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 4. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 6. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальних (фахових, предметних) компетентностей:

СК 1. Здатність застосовувати і розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру і проблем професійної освіти.

СК 2. Здатність враховувати різноманітність студентів при плануванні і реалізації освітнього процесу в професійній освіті.

СК 3. Здатність застосовувати і створювати нові освітні інструменти і технології та інтегрувати їх в освітнє середовище професійної освіти.

СК 4. Здатність аналізувати, прогнозувати, критично осмислювати проблеми у професійній освіті, приймати ефективні рішення щодо їх розв'язання.

СК 5. Здатність розробляти і реалізовувати проекти у професійній освіті, у тому числі міждисциплінарні, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

СК 6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності.

СК 7. Навички консультування у сфері професійної освіти.

Програмних результатів навчання:

РН 1. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції сталого розвитку суспільства, освіти і методології наукового пізнання у сфері професійної освіти.

РН 2. Ефективно використовувати сучасні цифрові інструменти, інформаційні технології та ресурси у професійній, інноваційній та/або дослідницькій діяльності.

РН 3. Ефективно формувати комунікаційну стратегію, здійснювати ділову комунікацію і доносити зрозуміло і недвозначно свої думки та аргументи до фахівців та широкого загалу, вести професійну дискусію.

РН 4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення і презентації результатів професійної діяльності, досліджень та проєктів.

РН 5. Обирати оптимальну стратегію колективної діяльності, міжособистісного спілкування та взаємодії для реалізації комплексних проєктів у професійній освіті та міждисциплінарних проєктів з урахуванням етичних, правових, соціальних та економічних аспектів.

РН 6. Організовувати освітній процес у сфері професійної освіти на основі людиноцентрованого підходу та сучасних досягнень педагогіки і психології, керувати пізнавальною діяльністю, здійснювати ефективне та об'єктивне оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

РН 7. Створювати освітнє середовище професійної освіти, що є сприятливим для здобувачів освіти і забезпечує досягнення визначених результатів навчання.

РН 8. Здійснювати у науковій та професійній літературі, базах даних, інших джерелах пошук необхідної інформації з професійної освіти і дотичних питань, систематизувати, аналізувати та оцінювати відповідну інформацію.

РН 9. Будувати і досліджувати моделі процесів у галузі професійної освіти.

РН 10. Здійснювати консультативну діяльність у сфері професійної освіти.

1.2. Науково-дослідницька практика з написання кваліфікаційної роботи

Метою науково-дослідницької практики з написання кваліфікаційної роботи є формування дослідницької та професійної компетентностей шляхом залучення магістрантів до організації, проведення, оформлення експериментальних досліджень з тем кваліфікаційних робіт.

Основними завданнями науково-дослідницької практики з написання кваліфікаційної роботи є:

- набуття досвіду проведення експериментальних досліджень;
- упровадження розроблених методик у практику;
- збір наукового матеріалу для публікацій (статті, тези);
- набуття практичних навичок підготовки, написання та публічного захисту наукового дослідження за темою кваліфікаційної роботи.

Базами проходження практики є заклади професійної, фахової передвищої освіти відповідно до тематики магістерського дослідження.

Проходження науково-дослідницької практики з написання кваліфікаційної роботи сприяє формуванню:

Інтегральної компетентності

ІК. Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру і проблеми у професійній освіті.

Загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп

різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 4. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 6. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальних (фахових, предметних) компетентностей:

СК 1. Здатність застосовувати і розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру і проблем професійної освіти.

СК 2. Здатність враховувати різноманітність студентів при плануванні і реалізації освітнього процесу в професійній освіті.

СК 3. Здатність застосовувати і створювати нові освітні інструменти і технології та інтегрувати їх в освітнє середовище професійної освіти.

СК 4. Здатність аналізувати, прогнозувати, критично осмислювати проблеми у професійній освіті, приймати ефективні рішення щодо їх розв'язання.

СК 5. Здатність розробляти і реалізовувати проекти у професійній освіті, у тому числі міждисциплінарні, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

СК 6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності.

СК 7. Навички консультування у сфері професійної освіти.

СК 8. Здатність добирати і застосовувати в професійній діяльності інноваційні технології галузі аграрного виробництва, переробки сільськогосподарської продукції.

Програмних результатів навчання:

РН 1. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції сталого розвитку суспільства, освіти і методології наукового пізнання у сфері професійної освіти.

РН 2. Ефективно використовувати сучасні цифрові інструменти, інформаційні технології та ресурси у професійній, інноваційній та/або дослідницькій діяльності.

РН 3. Ефективно формувати комунікаційну стратегію, здійснювати ділову комунікацію і доносити зрозуміло і недвозначно свої думки та аргументи до фахівців та широкого загалу, вести професійну дискусію.

РН 4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення і презентації результатів професійної діяльності, досліджень та проектів.

РН 5. Обирати оптимальну стратегію колективної діяльності, міжособистісного спілкування та взаємодії для реалізації комплексних проектів у професійній освіті та міждисциплінарних проектів з урахуванням етичних, правових, соціальних та економічних аспектів.

РН 6. Організовувати освітній процес у сфері професійної освіти на основі

людиноцентованого підходу та сучасних досягнень педагогіки і психології, керувати пізнавальною діяльністю, здійснювати ефективне та об'єктивне оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

РН 7. Створювати освітнє середовище професійної освіти, що є сприятливим для здобувачів освіти і забезпечує досягнення визначених результатів навчання.

РН 8. Здійснювати у науковій та професійній літературі, базах даних, інших джерелах пошук необхідної інформації з професійної освіти і дотичних питань, систематизувати, аналізувати та оцінювати відповідну інформацію.

РН 9. Будувати і досліджувати моделі процесів у галузі професійної освіти.

РН 10. Здійснювати консультативну діяльність у сфері професійної освіти.

РН 11. Ефективно використовувати в професійній діяльності інноваційні технології галузі аграрного виробництва, переробки сільськогосподарської продукції.

1.3. Педагогічна практика у закладах фахової передвищої освіти

Метою педагогічної практики є закріплення та інтеграція програмних компетентностей магістрантів у реальних умовах професійної діяльності педагога закладу фахової передвищої освіти, набуття досвіду організації освітнього процесу, проведення навчальної й виховної роботи зі студентською молоддю, використання сучасних методик і технологій професійного навчання та розвитку здатності до аналізу власної педагогічної діяльності.

Основними завданнями педагогічної практики у закладах фахової передвищої освіти визначені:

- ознайомлення з організацією системи управління освітнім процесом закладу фахової передвищої освіти;
- комплексне вивчення та аналіз системи планування й організації навчальної, методичної та виховної роботи в закладі фахової передвищої освіти;
- ознайомлення з передовим педагогічним досвідом викладачів;
- формування професійно-педагогічної ерудиції, тезаурусу майбутнього викладача закладу фахової передвищої освіти;
- набуття педагогічного досвіду, поглиблення знань, змісту психолого-педагогічних дисциплін, а також дисциплін з технологій аграрного виробництва і переробки продуктів сільського господарства;
- опанування методики проведення різних видів занять у закладі фахової передвищої освіти;
- набуття досвіду організації та проведення виховної роботи зі студентами, зокрема професійно спрямованої;
- оволодіння методами та прийомами виховної роботи куратора

студентської групи.

Базами проходження практики є заклади фахової передвищої освіти.

Проходження педагогічної практики сприяє формуванню:

Інтегральної компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру і проблеми у професійній освіті.

Загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 4. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 6. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальних (фахових, предметних) компетентностей:

СК 1. Здатність застосовувати і розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру і проблем професійної освіти.

СК 2. Здатність враховувати різноманітність студентів при плануванні і реалізації освітнього процесу в професійній освіті.

СК 3. Здатність застосовувати і створювати нові освітні інструменти і технології та інтегрувати їх в освітнє середовище професійної освіти.

СК 4. Здатність аналізувати, прогнозувати, критично осмислювати проблеми у професійній освіті, приймати ефективні рішення щодо їх розв'язання.

СК 5. Здатність розробляти і реалізовувати проекти у професійній освіті, у тому числі міждисциплінарні, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

СК 6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності.

СК 7. Навички консультування у сфері професійної освіти.

Програмних результатів навчання:

РН 1. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції сталого розвитку суспільства, освіти і методології наукового пізнання у сфері професійної освіти.

РН 2. Ефективно використовувати сучасні цифрові інструменти, інформаційні технології та ресурси у професійній, інноваційній та/або дослідницькій діяльності.

РН 3. Ефективно формувати комунікаційну стратегію, здійснювати ділову комунікацію і доносити зрозуміло і недвозначно свої думки та аргументи до фахівців та широкого загалу, вести професійну дискусію.

РН 4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення і презентації результатів професійної діяльності, досліджень та проєктів.

РН 5. Обирати оптимальну стратегію колективної діяльності, міжособистісного спілкування та взаємодії для реалізації комплексних проєктів у професійній освіті та міждисциплінарних проєктів з урахуванням етичних, правових, соціальних та економічних аспектів.

РН 6. Організовувати освітній процес у сфері професійної освіти на основі людиноцентрованого підходу та сучасних досягнень педагогіки і психології, керувати пізнавальною діяльністю, здійснювати ефективне та об'єктивне оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

РН 7. Створювати освітнє середовище професійної освіти, що є сприятливим для здобувачів освіти і забезпечує досягнення визначених результатів навчання.

РН 8. Здійснювати у науковій та професійній літературі, базах даних, інших джерелах пошук необхідної інформації з професійної освіти і дотичних питань, систематизувати, аналізувати та оцінювати відповідну інформацію.

РН 9. Будувати і досліджувати моделі процесів у галузі професійної освіти.

РН 10. Здійснювати консультативну діяльність у сфері професійної освіти.

2. Дотримання принципів академічної доброчесності

Практична підготовка здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня здійснюється на засадах дотримання принципів академічної доброчесності, що є необхідною умовою забезпечення якості освіти, достовірності результатів навчальної та науково-дослідної діяльності, формування професійної етики майбутнього викладача професійної освіти.

Академічна доброчесність під час проходження практики передбачає дотримання здобувачами освіти норм законодавства України у сфері освіти, положень про академічну доброчесність закладу вищої освіти, а також етичних принципів професійної педагогічної та науково-дослідної діяльності.

У процесі проходження педагогічних та науково-дослідницької практик здобувачі освіти зобов'язані:

- самостійно виконувати всі види навчальної, методичної, виховної та дослідницької роботи, передбачені програмою практики;

- дотримуватися принципів чесності, відповідальності, об'єктивності, партнерської взаємодії та поваги до учасників освітнього процесу;

- забезпечувати достовірність результатів педагогічних спостережень, психолого-педагогічних досліджень, анкетувань, експериментальної роботи та статистичної обробки отриманих даних;

- коректно використовувати наукові, навчально-методичні, інформаційні та цифрові джерела з обов'язковим посиланням на авторів і джерела інформації;

- не допускати фабрикації, фальсифікації та списування під час підготовки звітної документації, планів-конспектів занять, методичних матеріалів, презентацій, тез доповідей, наукових статей та інших видів робіт;
- дотримуватися правил професійної етики під час взаємодії з педагогічними працівниками, здобувачами освіти, представниками адміністрації закладів освіти та підприємств, що є базами практики;
- забезпечувати конфіденційність персональних даних учасників освітнього процесу під час проведення психолого-педагогічних досліджень, анкетувань, спостережень та аналізу результатів навчальної діяльності.

Порушенням принципів академічної доброчесності під час проходження практики вважаються:

- академічний плагіат – оприлюднення або використання результатів чужої праці як власних без належного посилання на автора;
- самоплагіат – повторне використання власних раніше поданих матеріалів без відповідного обґрунтування;
- фабрикація – вигадкування результатів досліджень, статистичних даних, фактів педагогічної діяльності чи результатів спостережень;
- фальсифікація – свідоме змінювання або спотворення результатів досліджень, документації чи звітних матеріалів;
- списування – виконання завдань із використанням сторонньої допомоги без дозволу керівника практики;
- необ'єктивне оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти;
- використання підроблених документів, довідок, характеристик чи інших матеріалів, пов'язаних із проходженням практики.

Під час проходження практики здобувачі освіти повинні дотримуватися культури академічного письма, використовувати сучасні методи пошуку, аналізу та опрацювання інформації, критично оцінювати достовірність інформаційних джерел, наукових публікацій та цифрового контенту.

Особлива увага приділяється коректному використанню цифрових технологій та систем штучного інтелекту в освітній і науково-дослідній діяльності. Використання цифрових сервісів, інформаційних платформ, автоматизованих систем обробки тексту та інструментів штучного інтелекту допускається виключно як допоміжний засіб для пошуку інформації, її систематизації, мовного редагування, візуалізації та вдосконалення структури навчально-методичних матеріалів.

При цьому здобувач освіти несе персональну відповідальність за достовірність, оригінальність, зміст і якість усіх поданих матеріалів, результатів досліджень, методичних розробок та документації, підготовлених у процесі проходження практики.

Керівники практики від кафедри, методисти, консультанти та представники баз практики здійснюють контроль за дотриманням здобувачами освіти принципів академічної доброчесності під час виконання

програм практик, підготовки звітної документації, проведення навчальних занять, виховних заходів і науково-дослідної роботи.

З метою забезпечення академічної доброчесності під час проходження практики можуть використовуватися:

- перевірка текстових матеріалів на наявність ознак академічного плагіату;
- аналіз достовірності результатів педагогічних спостережень та експериментальних досліджень;
- співбесіди зі здобувачами освіти щодо змісту поданих матеріалів;
- відвідування та аналіз проведених занять і виховних заходів;
- контроль самостійності виконання індивідуальних завдань практики;
- оцінювання відповідності змісту звітної документації програмі практики та фактично виконаним видам робіт.

У разі виявлення порушень академічної доброчесності керівник практики має право вимагати доопрацювання або повторного виконання відповідного виду роботи. Рішення щодо наслідків порушення принципів академічної доброчесності ухвалюється відповідно до нормативних документів закладу вищої освіти та чинного законодавства України.

Здобувачі освіти, які допускають порушення академічної доброчесності під час проходження практики, можуть бути:

- попереджені про недопустимість повторного порушення;
- направлені на повторне виконання окремих видів робіт;
- недопущені до захисту практики у разі систематичних або грубих порушень;
- притягнуті до академічної відповідальності відповідно до внутрішніх нормативних документів закладу освіти.

Дотримання принципів академічної доброчесності є важливою складовою професійної підготовки майбутніх викладачів професійної освіти, оскільки формує готовність до відповідальної педагогічної діяльності, забезпечує розвиток професійної культури, наукової етики, критичного мислення та здатності до здійснення якісної освітньої і дослідницької діяльності.

Під час проходження педагогічних практик здобувачі освіти повинні демонструвати толерантність, педагогічну етику, дотримуватися норм професійного спілкування, принципів взаємоповаги та недискримінації у взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу.

У процесі проведення навчальних занять, виховних заходів, анкетувань, педагогічних спостережень і досліджень не допускаються:

- прояви академічної нечесності;
- використання неперевіреної або недостовірної інформації;
- порушення авторських прав;
- розголошення персональних даних здобувачів освіти чи педагогічних працівників;
- поширення матеріалів, що суперечать принципам педагогічної етики та академічної культури.

Матеріали, підготовлені здобувачами освіти під час проходження практики, повинні відповідати вимогам академічного письма, мати логічну структуру, науковий стиль викладу, коректні покликання на використані джерела та відповідати вимогам чинних стандартів оформлення наукових і методичних робіт.

Під час виконання науково-дослідної роботи здобувачі освіти повинні забезпечувати:

- об'єктивність отриманих результатів;
- коректність використання методів дослідження;
- достовірність статистичної обробки даних;
- аргументованість висновків;
- належний рівень наукової новизни та практичного значення результатів дослідження.

Формування культури академічної доброчесності є важливим складником професійної компетентності майбутнього викладача, передумовою підвищення якості освітнього процесу, розвитку сучасного освітнього середовища та забезпечення довіри до результатів професійної й науково-дослідної діяльності.

3. ЗМІСТ ПРАКТИК

3.1. Педагогічна практика у закладах професійної освіти

Об'єктом практики є професійно-педагогічна діяльність викладача закладу професійної освіти.

Предметом практики виступають закономірності, технології, методи, прийоми та засоби професійної діяльності педагогів у процесі професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки здобувачів освіти у закладах професійної освіти.

Перед початком практики проводиться настановча конференція. Упродовж першого тижня практикант має скласти індивідуальний план роботи на період практики, графік проведення залікових занять і виховних заходів.

За період педпрактики студенти мають виконати такі види робіт (За умови надзвичайної ситуації всі види робіт виконуються в дистанційному форматі):

Змістовний модуль I. Навчальна робота:

- аналіз і ведення протокольних записів занять, що проводять викладачі дисциплін професійно-теоретичної підготовки та студенти-практиканти;
- розроблення планів-конспектів і дидактичної наочності до залікових занять;
- проведення не менше трьох занять на тиждень з дисциплін професійно-теоретичної підготовки;
- проведення п'яти (трьох для студентів заочної форми) залікових занять різних типів з дисциплін професійно-теоретичної підготовки;
- допомога викладачам підготовки у виготовленні дидактичних матеріалів.

Змістовний модуль II. Виховна робота:

- участь в організації індивідуальної, групової та виховної роботи зі здобувачами закріпленої групи;
- організація та проведення залікового заходу виховного спрямування;
- підготовка та проведення залікового професійно орієнтованого виховного заходу;

Змістовний модуль III. Методична та науково-дослідна робота:

- аналіз плану методичної роботи закладу, планів роботи методичних (циклових) комісій, участь у їх роботі;
- вивчення педагогічного досвіду викладачів, майстрів виробничого навчання, класних керівників;
- робота з методичною літературою;
- аналіз власної педагогічної діяльності;
- проведення психолого-педагогічних досліджень колективу здобувачів;
- виконання індивідуальних завдань педагогічної практики;
- проведення психолого-педагогічних досліджень з теми кваліфікаційної роботи;
- підготовка звітної документації про педпрактику.

По закінченні педагогічної практики в триденний термін студент-практикант повинен подати таку документацію:

груповому керівникові:

1. Індивідуальний план роботи за період педагогічної практики (додаток А. 1).
2. План-конспект виховного заходу з оцінкою методиста (додаток А. 2).
3. Звіт про роботу, проведenu за період педагогічної практики (додаток А. 3);
4. Щоденник психолого-педагогічних спостережень (складається на 1 тиждень практики) (додаток А. 4).

методистові:

1. Розгорнуті плани-конспекти п'яти/трьох залікових занять з дисциплін професійно-теоретичної підготовки з повним методичним забезпеченням, один із яких має бути проведений з використанням інноваційних методів. Під час оцінювання результатів практики враховується середньоарифметична оцінка залікових занять (додаток А. 5).
2. Конспект залікового професійно орієнтованого виховного заходу з наочністю (фотографії, газети, презентації тощо).
3. Аналіз заняття з дисциплін професійно-теоретичної підготовки (додаток А. 6);

консультанту з психології:

Психолого-педагогічну характеристику колективу групи студентів (особистості студента).

3.2. Науково-дослідницька практика з написання кваліфікаційної роботи

Об'єктом практики є науково-дослідна діяльність у закладах професійної, фахової передвищої освіти відповідно до тематики кваліфікаційного дослідження.

Предметом практики є методи, засоби, технології та організаційні форми проведення науково-дослідної роботи, збору, аналізу й інтерпретації результатів експериментального дослідження у межах виконання кваліфікаційної роботи.

Перед початком практики проводиться настановча конференція. Упродовж першого тижня практикант має скласти індивідуальний план роботи на період практики, графік проведення дослідження.

І. Організаційна робота:

- участь у настановчій конференції;
- консультації у керівника практики;
- проведення експериментального дослідження з теми кваліфікаційної роботи;
- участь у підсумковій конференції.

За умов надзвичайних ситуацій зазначені види робіт здійснюються в онлайн режимі.

Наступний зміст визначається місцем проходження практики у залежності від тематики дослідження.

II. Науково-дослідна робота у закладі професійної, фахової передвищої освіти:

1. Ознайомитися із системою наукової роботи в закладі освіти:

– провідні наукові проблеми, над якими працює педагогічний колектив і студенти (на основі аналізу сайту закладу освіти, відповідного розділу плану роботи підрозділів та індивідуальних планів роботи викладачів, тощо);

– характер проблематики, що досліджують проблемні групи, творчі наукові гуртки, результати їхньої роботи.

2. Робота над темою кваліфікаційної роботи, проведення експериментального педагогічного дослідження (додаток Б).

3. Аналіз та статистична обробка отриманих експериментальних даних дослідження, формулювання відповідних висновків.

4. Написання і подання на рецензування керівнику тез (статті) за тематикою магістерського дослідження.

По закінченні науково-дослідницької практики в триденний термін студент-практикант повинен подати таку документацію:

керівникові:

1. Індивідуальний план роботи магістранта на період практики, що складається до кінця першого тижня й затверджується керівником (додаток Б.1).

2. Тексти доповідей на наукових конференціях, тез (статей).

3. Звіт-аналіз про виконану роботу за розділами індивідуального плану (у формі презентації та пояснювальної записки до неї) (додаток Б.2).

Усі документи повинні бути надрукованими на стандартних аркушах паперу формату А4, оформлені відповідно до правил й представлені на кафедру (додатки Б. 3, Б. 4).

3.3. Педагогічна практика у закладах фахової передвищої освіти

Об'єктом практики є освітня (наукова, навчальна, методична, організаційна та виховна) діяльність викладача закладу фахової передвищої освіти.

Предметом практики є форми, методи, технології, прийоми та засоби організації освітнього процесу, професійної підготовки й виховної роботи зі здобувачами фахової передвищої освіти.

Перед початком практики проводиться настановча конференція. Упродовж першого тижня практикант має скласти індивідуальний план роботи на період практики, графік проведення залікових занять і виховних заходів.

Для цього магістранти ознайомлюються з організацією освітнього процесу в закладі бази практики та закріпленій групі, спрямовують свою увагу на вивчення студентського колективу:

– проводять бесіди з викладачами закладу фахової передвищої освіти,

кураторами, студентами;

- аналізують комплекси навчально-методичного забезпечення дисциплін;
- ознайомлюються з педагогічним досвідом роботи викладачів закладу;
- аналізують навчальні досягнення студентів з дисциплін професійної підготовки;
- відвідують заняття та виховні заходи в закріпленій групі.

Протягом наступних тижнів практики магістранти проводять пробні та залікові заняття, беруть участь в організації позанавчальної діяльності.

За період практики студенти мають виконати такі види робіт:

I. Організаційна робота:

- участь у настановчій конференції;
- відвідування консультацій керівника практики.

II. Вивчення управлінських засад освітнього процесу в закладі, що є місцем проходження практики:

- дослідження структури закладу фахової передвищої освіти та його статуту;
- аналіз системи планування освітнього процесу у закладі освіти:
 - плану роботи відділення;
 - плану роботи циклової комісії;
 - розкладу навчальних занять;
 - планування педагогічного навантаження викладачів;
 - індивідуальних планів роботи викладачів;
 - критеріїв нормування різних видів педагогічної діяльності;
- аналіз освітньо-професійної програми та навчального плану спеціальності:
 - графіку освітнього процесу з визначенням загального обсягу навчального навантаження здобувачів освіти за семестрами та видами навчальної діяльності;
 - переліку освітніх компонентів і видів навчальної роботи, розподілу годин на лекційні, практичні, лабораторні заняття та самостійну роботу;
 - вибіркового освітніх компонентів;
 - видів і термінів проходження практик;
 - курсового проєктування та форм підсумкового контролю;
 - змісту атестації здобувачів освіти;
- ознайомлення з обліком навчально-методичної роботи у закладі фахової передвищої освіти:
 - протоколами засідань циклової комісії;
 - журналами взаємовідвідування занять;
 - обліком педагогічного навантаження викладачів;
 - журналами академічних груп.

III. Навчальна робота:

- відвідування, аналіз і ведення протокольних записів занять, що їх проводять викладачі та студенти-практиканти, участь у їх обговоренні;
- розроблення планів-конспектів та дидактичної наочності до залікових занять;
- проведення не менше двох занять на тиждень;
- проведення п'яти (трьох студентами заочної форми) залікових занять різного виду;
- допомога викладачам у розробленні та виготовленні дидактичних матеріалів.

IV. Виховна робота:

- участь у організації виховної роботи зі студентами;
- підготовка і проведення залікового позанавчального виховного заходу;
- підготовка і проведення залікового професійно орієнтованого виховного заходу.

V. Методична та науково-дослідна робота:

- вивчення педагогічного досвіду викладачів;
- робота з методичною літературою;
- аналіз власної педагогічної діяльності та ведення психолого-педагогічного щоденника;
- виконання індивідуальних завдань педагогічної практики;
- проведення психолого-педагогічних досліджень з теми кваліфікаційної роботи;
- підготовка звітної документації про педпрактику.

Завершальним етапом педагогічної практики є її захист. Під час захисту студент має виступити з коротким аналізом щодо виконання всіх видів роботи практики, продемонструвати презентацію.

По закінченні практики в триденний термін студент-практикант повинен представити таку документацію:

груповому керівникові:

1. Індивідуальний план роботи за період педагогічної практики (додаток В. 1).
2. Щоденник психолого-педагогічних спостережень (додаток В. 2).
3. План-конспект виховного заходу з оцінкою за проведення та підписом групового керівника (додаток В. 3).
4. Звіт про роботу, проведеному за період практики (додаток В. 4).

методистові:

1. Розгорнуті плани-конспекти п'яти/трьох залікових занять з повним методичним забезпеченням. Під час оцінювання результатів практики враховується середньоарифметична оцінка залікових занять. (додаток В. 5)
2. Конспект залікового професійно-орієнтованого виховного позакласного заходу.
3. Аналіз відвіданого заняття.

4. ВИМОГИ ДО БАЗ ПРАКТИК

Практика здобувачів освіти спеціальності А5 Професійна освіта (спеціалізація: А5.37 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)) проводиться на базах, що відповідають меті, завданням, змісту практики, а також забезпечують виконання освітніх програм. Базами для проходження практик є: заклади професійної, фахової передвищої освіти, що мають необхідну навчально-матеріальну і методичну базу та кваліфіковані педагогічні кадри.

Бази практик повинні відповідати таким вимогам:

- наявність у них структур, що відповідають спеціальності, за якою відбувається підготовка фахівців;
- здатність працівників баз практики здійснювати кваліфіковане керівництво практикою здобувачів освіти;
- можливість надавати здобувачам освіти робочі місця на час практики;
- надавати здобувачам освіти право користуватися бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики;
- можливість працевлаштування випускників університету;
- спроможність баз практики забезпечити інформаційно-комунікаційне середовище;
- здатність забезпечувати належні умови для проходження практики на виробництві з дотриманням правил і норм безпеки праці, виробничої санітарії відповідно до законодавства.

Здобувачі освіти, які навчаються за дуальною формою здобуття освіти поєднують навчання в університеті з навчанням на робочих місцях за спеціальністю, яку здобувають, виконують завдання практики за місцем роботи.

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИК

Після закінчення педагогічної практики студент-практикант повинен у триденний термін подати на кафедру звітну документацію, передбачену програмою практики. Підсумки педагогічної практики підбивають у 3 етапи:

Базою практики:

- дається загальна оцінка практики здобувачів освіти, визначаються кращі практиканти, висловлюються пропозиції щодо оптимізації практики, оцінюється робота кожного студента-практиканта;
- підсумовується робота фахівців, що брали участь в організації та проведенні практики, висловлюються побажання щодо спільної роботи з організації та проведення практики в майбутньому.

Усі документи мають бути надруковані на стандартних аркушах паперу формату А4 й представлені на кафедру груповому керівнику в окремій теці з оформленою титульною сторінкою, з дотримання вимог до оформлення

ділової документації не пізніше трьох днів після закінчення практики. В умовах надзвичайної ситуації чи воєнного стану, під час організації освітнього процесу в закладах освіти за дистанційною формою, документація повинна бути подана в електронному вигляді на електронну пошту кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва (kaf_profosv@gnpu.edu.ua).

Електронний лист з документами повинні бути підписані за схемою: груповому керівнику – GK_група_ППП студента; методисту – Met_група_ППП студента; консультанту з психології – PRX_група_ППП студента.

Приклад: груповому керівнику – GK_23Пр(М)_Якименко О.М.; Met_23Пр(М)_Якименко О.М.; консультанту з психології – PRX_23Пр(М)_Якименко О.М.

Предметний захист відбувається за участю методистів фахової кафедри та консультантів. Перевіряють та оцінюють звітну документацію викладачі, призначені методистами практики наказом ректора по університету.

Завершальним етапом педагогічної практики є підсумкова науково-методична конференція. Підсумкова науково-методична конференція проводиться з метою аналізу і узагальнення результатів практики. Керують нею завідувач практики та факультетський керівник з практик. Конференція проводиться наступного тижня після підведення підсумків на фаховій кафедрі методистами. У конференції беруть участь усі студенти-практиканти, групові керівники, методисти, консультанти із психології, представники закладів освіти, на базі яких була організована практика. На конференцію можуть бути запрошені здобувачі освіти, які в наступному році будуть проходити таку ж практику.

Під час захисту студент має виступити з короткою доповіддю та презентацією (Вимоги до доповіді та презентації захисту практики представлено в додатку Г) щодо виконання всіх видів робіт, передбачених програмою практики, продемонструвати презентацію. В умовах надзвичайних ситуацій чи воєнного стану захист практики здійснюється у форматі відеоконференції з використанням відповідного програмного забезпечення.

Результат заліку з практики має бути внесено до заліково-екзаменаційної відомості та індивідуального плану здобувача освіти груповим керівником у день підсумкової конференції і враховано стипендіальною комісією під час визначення розміру стипендії разом з його оцінками підсумкового контролю.

Здобувачу освіти, який не виконав програму практики без поважних причин, може бути надане право на проходження практики повторно за виконання умов, визначених університетом. Студент, який повторно отримає негативну оцінку за практику та оцінки «задовільно» з трьох видів практики, відраховується з університету.

Система оцінювання результатів практики є складовою програми практики, що доводиться до відома здобувачів вищої освіти перед початком проходження практики.

Оцінювання результатів педагогічної практики здійснюється відповідно до Положення «Про контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка» та Положення про організацію, проведення практичної підготовки здобувачів освіти.

Підсумковий контроль з практики проводиться у формі диференційованого заліку шляхом оцінювання:

- виконання завдань програми практики;
- якості проведених занять (занять) та виховних заходів;
- рівня сформованості професійних компетентностей;
- якості звітної документації;
- результатів захисту практики.

Оцінювання результатів практики здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у шкалу ECTS.

Підсумкова оцінка з педагогічної практики визначається на підставі середньозваженого бала, де до уваги береться ваговий коефіцієнт та показник середньоарифметичної оцінки всіх основних видів робіт, які виконує здобувач освіти на практиці (див. табл. 2).

Таблиця 2

Складники рівня навчальних досягнень студентів за видами практик

№ з/п	Вид робіт	Ваговий індекс
Педагогічна практика у закладах професійної освіти		
1	Аналіз плану-конспекту заняття професійно-теоретичної підготовки. Розроблення планів-конспектів занять з дидактичним забезпечення. Проведення заняття (в умовах надзвичайних ситуацій - у дистанційному форматі з використанням цифрових технологій).	40
2	Розроблення плану-конспекту виховного заходу. Проведення виховного заходу (в умовах надзвичайних ситуацій - у дистанційному форматі з використанням цифрових технологій).	20
3	Розроблення плану-конспекту професійно орієнтованого виховного заходу. Проведення професійно орієнтованого виховного заходу (в умовах надзвичайних ситуацій - у дистанційному форматі з використанням цифрових технологій).	10
4	Написання психолого-педагогічної характеристики колективу студентської групи (особистості студента).	10
5	Оформлення документації. Захист практики. Презентація до захисту.	20
	Разом	100

Науково-дослідницька практика з написання кваліфікаційної роботи		
1.	Вивчення організації науково-дослідної роботи в закладах професійної, фахової передвищої освіти.	20
2.	Виконання індивідуальних завдань. Проведення дослідницької роботи з теми магістерського дослідження.	40
3.	Виступ на конференціях, тези (стаття) з теми магістерського дослідження.	20
4.	Оформлення документації. Презентація до захисту.	10
5.	Захист практики.	10
	Разом	100
Педагогічна практика у закладах фахової передвищої освіти		
1	Характеристика-звіт системи управління закладами фахової передвищої освіти.	15
2	Аналіз відвіданого заняття. Розроблення планів-конспектів занять та їх дидактичного забезпечення. Проведення занять (в умовах надзвичайних ситуацій - у дистанційному форматі з використанням цифрових технологій).	40
3	Розроблення плану-конспекту та проведення виховного заходу (в умовах надзвичайних ситуацій - у дистанційному форматі з використанням цифрових технологій).	20
4	Розроблення плану-конспекту та проведення виховного заходу професійного спрямування (в умовах надзвичайних ситуацій - у дистанційному форматі з використанням цифрових технологій).	10
5	Якість оформлення документації, наявність фото-, відеоматеріалів, пропозицій щодо покращення умов проходження практики, активна участь у настановчій та підсумковій конференціях, підготовлена презентація та звіт про роботу студентів під час практики.	15
	Разом	100

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи: навч.-метод. посібник для студ. вищих навч. закладів. Київ, 2008. 272 с.
2. Вовк Б. І., Опанасенко В. П. Інформаційно-комунікаційні технології в організації самостійної роботи майбутніх викладачів практичного навчання ПТНЗ як умова формування самоосвітньої компетентності. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*. Мукачево, 2017. № 1 (5). С. 72–76.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Підручник. Київ, 2012. 352 с.
4. Закон України «Про фахову передвищу освіту». 01.01.2026 р. № 2745-VIII. Дата оновлення: 01.01.2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>. (дата звернення 06.05.2026).
5. Ігнатенко Г. В., Ігнатенко О. В. Професійна педагогіка: навчальний посібник. Київ, 2013. 352 с.
6. Ігнатенко Г. В., Ігнатенко С. В., Ігнатенко О. В., Єрмоленко Є. І. Загальні засади методики професійного навчання. Глухів, 2016. 76 с.
7. Ігнатенко Г. В., Ігнатенко С. В., Логінов М. І., Росновський М. Г., Опанасенко В. П., Самусь Т. В., Вовк Б. І., Єрмоленко Є. І., Маринченко Є. О. Методичні рекомендації до проходження практик. Суми, 2018. 144 с.
8. Ігнатенко Г. В., Маринченко Є. О. Інноваційні технології у підготовці майбутніх педагогів професійного навчання сільськогосподарського профілю: навч.-метод. посіб. Суми: Видавець Вінніченко М. Д., 2021. 172 с.
9. Ігнатенко Г. В., Опанасенко В. П., Самусь Т. В. Генераторні установки. Заняття із предмета «Трактори». Профтехосвіта. 2019. № 1(121). С. 52 – 59.
10. Ігнатенко Г. В., Опанасенко В. П., Самусь Т. В. Формування методичної компетентності педагогів професійного навчання в процесі педагогічних практик. Суми, 2017, 112 с.
11. Ігнатенко Г. В., Самусь Т. В. Кривошипно-шатунний механізм. Заняття із предмета «Спеціальна технологія». *Профтехосвіта*. 2019. № 8(128). С. 44 – 55.
12. Інноваційна модель організації навчального процесу в інститутах післядипломної педагогічної освіти : науково-методичний посібник / за наук. ред. Л. М. Ващенко. Київ, 2012. 140 с.
13. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: навч. посібник. Київ, 2005. 343 с.
14. Коваленко О. Е., Брюханова Н. О., Гирич З. І., Кулешова В. В., Прохорова О. О. Дидактичні основи професійної освіти : навч. посіб. для вищ. навч. закл. Харків, 2008. 144 с.
15. Кузьмінський А. І., Самусь Т. В. Зміст структурних компонентів професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання через призму освітньо-професійних програм. *Вісник Глухівського*

національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Глухів, 2025. Вип. 1(57). С. 10–15. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2025-1-57-10-15>

16. Лихочвор В. В., Петриченко В. Ф., Іващук П. В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур. Львів, 2010. 797 с.

17. Лівінський О. М. Кзаняття О. І., Коваленко В. М., Апьонкін Ю. В., Гридякін В. О., Ігнатенко С. В., Опанасенко В. П. Сільськогосподарські машини. Київ: Українська академія наук, 2016. 388с.

18. Лівінський О. М., Кзаняття О. І., Гридякін В. М., Зінченко В. П. Методологія і методи наукових досліджень: навч. посіб. Глухів, 2012. 174 с.

19. Маринченко Є. О., Ситніков О. М., Кучер О. А. Оновлення змісту ОК підготовки майбутніх педагогів професійного навчання сільськогосподарського профілю з урахуванням інноваційних процесів у сільськогосподарському виробництві. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)* : журнал. 2022. № 12(17) 2022. С. 499.

20. Маринченко Є. О. Федорченко М. С. Формування готовності майбутнього педагога професійного навчання до інноваційної діяльності у сільськогосподарському виробництві під час технологічної практики. *Науковий журнал «Інноваційна педагогіка». ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій»*. 2023. № 56 2023.

21. Методика професійного навчання : навч. посібник для вищих навч. закладів інж.-пед. спец. для традиційної та дистанційної форм навчання. Ч. 1 : Дидактичне проектування / О. Е. Коваленко, Н. О. Брюханова, Н. В. Корольова, Є. В. Шматков; Укр. інж.-пед. акад. 2-ге вид., перероб. та доп. Харків, 2010. 264 с.

22. Методичні рекомендації до виконання магістерської роботи / Укладачі: Ковальчук В. І., Самусь Т. В., Ігнатенко Г. В., Вовк Б. І., Опанасенко В. П., Маринченко Є. О. Глухів, 2023. 57 с.

23. Навчально-методична література з дисциплін професійно-теоретичної підготовки спеціалістів.

24. Ничкало Н. Г., Зайчук В. О., Розенберг Н. М. та ін. Педагогічна книга майстра виробничого навчання : навч.-метод. посібник. Київ, 1994. 208 с.

25. Омеляненко В. Л., Кузьмінський А. І. Теорія і методика виховання: навчальний посібник. Київ, 2008. 415 с.

26. Опанасенко В. П., Самусь Т. В. Міждисциплінарний підхід як основа компетентнісного підходу в закладах вищої освіти. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)* : журнал. 2023. № 9(27) 2023. С. 337 – 347.

27. Опанасенко В. П., Самусь Т. В. Реалізація проектної технології під час вивчення педагогами професійного навчання технічних дисциплін циклу професійної підготовки. *Наукові інновації та передові технології (Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія*

«Психологія», Серія «Педагогіка») : журнал. 2022. № 9(11) 2022. С. 167 – 178.

28. Опанасенко В. П. 3D-моделі як сучасні дидактичні засоби навчання. *Профтехосвіта*. №8(128), 2019. С.15-23.

29. Опанасенко В. П. Реалізація проблемного підходу під час організації технологічної практики майбутніх педагогів професійного навчання. *Лідерство – фундаментальний інструмент комунікації: європейський діалог*. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (14-18 вересня 2018 року). Глухів, 2018. С.37 – 39.

30. Освітні технології: Навчально-методичний посібник / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін. За ред. О.М.Пехоти. Київ, 2003. 256 с.

31. Пашукова Г. І., Допіра А. І., Д'яконов Г. В. Практикум із загальної психології. Київ, 2000. 203 с.

32. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А.Зюзюн, Л. В.Крамущенко, І. Ф.Кривонос та ін.; за ред. І. А.Зюзюна. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ, 2008. 376 с.

33. Пістун І. П., Березовецький А. П., Березовецький С. А. Охорона праці в галузі сільського господарства: навч. посібник. Суми, 2009. 368 с.

34. Положення про організацію освітнього процесу в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка. Глухів, 2025. URL: <https://drive.google.com/file/d/1qEObILLZXJcYRFgaaKTpboN6e8mAySKA/view> (дата звернення: 12.05.2026).

35. Положення про організацію, проведення практичної підготовки здобувачів освіти у Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка URL: http://gnpu.edu.ua/images/dokumenty/Pologennya_pro_organizaciu_proved_prak_pidg.pdf (дата звернення: 30.05.2026).

36. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (затверджено наказом Міністерства освіти України від 8.04.93 № 93 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти від 20.12.94 № 351). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93> (дата звернення: 29.04.2026).

37. Професійна освіта: Словник: Навчальний посібник для учнів і педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів./ Уклад. С.У. Гончаренко та інш. За ред. Н. Г. Ничкало. Київ, 2000. 380 с.

38. Самусь Т. В., Авраменко Є. В. Особливості організації освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання. *Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій*: Матеріали V Всеукраїнського науково-методичного семінару, м Глухів, 05 листопада 2021 р. Глухів, 2021. С. 113 – 115.

39. Самусь Т. В., Бойко Л. К. Роль виробничої практики у формуванні професійної та особистісної компетентності майбутніх фахівців технічного

профілю. *Сучасна педагогіка та психологія: методологія, теорія і практика*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 3–4 грудня 2021 року. м.Київ, 2021. С.61 – 65.

40. Самусь Т. В. Концепція формування професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання у процесі фахової підготовки. *Інноваційна педагогіка: науковий журнал*. 2025. Вип. 83. Том 2. С. 145–149. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/83.2.28>

41. Самусь Т. В. Теоретико-методичні засади формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх викладачів професійного навчання у процесі професійної підготовки. *Сучасні здоров'язбережувальні технології*: монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків, 2018. С. 283 – 288.

42. Самусь Т. В. Фахова підготовка майбутніх педагогів професійного навчання та напрями її модернізації. «*Наука і техніка сьогодні (Серія «Педагогіка»)*»: журнал. 2024. № 9 (37) 2024. С. 440 – 452. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-9\(37\)-440-452](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-9(37)-440-452)

43. Самусь Т. В. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх інженерів-педагогів : методичні рекомендації. Глухів, 2015. 62 с.

44. Самусь Т. В., Опанасенко В. П. Проблеми фахової підготовки педагогів професійного навчання в умовах сучасної вищої освіти України. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми, 2025. Вип. 6 (146). С. 173–182. DOI: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2025.06/173-182>.

45. Самусь Т. В., Опанасенко В. П. Формування професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання під час підготовки за дуальною формою здобуття освіти. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. Кременчук : КрНУ, 2025. Вип. 1 (150). С. 44–51. DOI: <https://doi.org/10.32782/1995-0519.2025.1.5>

46. Самусь Т. В., Опанасенко В. П. Формування професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання засобами комп'ютерного моделювання. «*Перспективи та інновації науки*» (Серія «Педагогіка»): журнал. 2024. № 6 (40) 2024. С. 415 – 426. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6\(40\)-415-426](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6(40)-415-426)

47. Самусь Т. В., Ющенко В. М. Формування професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання на засадах компетентнісного підходу. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка»)* : журнал. 2025. № 1 (47) 2025. С. 1036–1045. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1\(47\)-1036-1045](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1(47)-1036-1045)

48. Самусь Т. В., Ющенко В. М. Шляхи формування професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання в контексті сучасних освітніх викликів. *Вісник науки та освіти (Серія «Педагогіка»)* : журнал. 2024. № 11 (29) 2024. С. 1564 – 1573. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11\(29\)-1564-1573](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11(29)-1564-1573)

49. Танчик С.П., Дмитришак М.Я. Мокрієнко В.А., Дудченко В.М. Технології сільськогосподарського продукції. Книга 1. Технології виробництва продукції рослинництва. Підручник. Київ, Видавничий дім “Слово”, 2012. 704 с.

50. Теслюк В.М., Лузан П.Г., Шовкун Л.М. Основи педагогічної майстерності : навчальний посібник. Київ, 2010. 244 с.

51. Шматков Є. В., Коваленко О. Е. Методика професійно-практичного навчання: навчальний посібник для студентів інженерно-педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів II-IV рівней акредитації. Харків, 2002. 214 с.

52. Янцур М. С. Практикум з теорії і методики трудового і професійного навчання: навч. посібник. Рівне, 2000. 161 с.

53. Ярошевська В. М., Чабан В. Й. Охорона праці в галузі: навч. посібник. Київ, 2004. 288 с.

54. Vitalii Opanasenko, Tetiana Samus. Model of formation of research competence of teachers of professional education in the process of their professional training. *Innovative approaches to ensuring the quality of education, scientific research and technological processes* : Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts Katowice School of Technology / Edited by Magdalena Gawron-Łapuszek, Yana Suchukova. Katowice: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach, 2021, 1238 с.

55. Yevhenii Marynchenko, Tetiana Serha, Tetyana Chumak, Anna Makogin, Vasyl Salabai. Psychological aspects of the landscape of modern organizational and pedagogical conditions of training of specialists through the integration of education, science and production in Ukraine. *AD ALTA-Journal of Interdisciplinary Research*. 2023. Vol.13. Issue 1, Special Issue XXXIV. Pp. 207–216.

56. Ihnatenko H., Samus T., Ihnatenko O., Opanasenko V., Vovk, B. (2022). Forming intending teachers' health preserving competence in the educational environment of higher educational institution. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 2 (47), 27 – 34.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про вищу освіту»: чинне законодавство станом на 28 травня 2023 року: Офіц. текст. Київ: Алерта, 2014. № 37–38. 2004 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 12.05.2026).

2. Закон України «Про освіту»: Закон № 38-39, ст. 380 від 28.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 12.05.2026).

3. Закон України «Про фахову передвищу освіту» : чинне законодавство станом на 11 травня 2026 року. Офіц. текст. Київ, 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> (дата звернення: 11.05.2026).

4. Закон України «Про професійну освіту» : чинне законодавство станом на 11 травня 2026 року. Офіц. текст. Київ, 1998. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20#Text> (дата звернення: 11.05.2026).

5. Капінус О. Л. Використання комп'ютерних програм для вивчення англійської мови у внз URL <http://www.ime.edu-ua.net/em3/emg.html>. (дата звернення 16.05. 2026).

6. Кисіль О. В. Використання інноваційних методик навчання. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/20409/ (дата звернення 16.04. 2026).

7. Класифікації тестів URL: <http://um.co.ua/12/12-9/12-9821.html> (дата звернення 16.04. 2026).

8. Наказ МОН Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> (дата звернення 16.04. 2026).

9. Педагогічна майстерність слайд шоу. URL: <http://www.slideshare.net/TheShkola21/ss-18002988> (дата звернення 16.04. 2026).

ДОДАТКИ

Додаток А

Перелік електронних сервісів для організації дистанційного навчання

Moodle - потужна система, за допомогою якої можна створити повноцінне навчальне середовище онлайн-формату. Працювати з нею можуть викладачі, адміністратори та учні. Корисна і під час організації дистанційного навчання. Доступ безкоштовний;

Google Клас (GoogleClassroom) - безкоштовний сервіс, який прискорює обмін інформацією між учасниками освітнього процесу. Ця система об'єднала найпопулярніші можливості Google: пошту, документи, сховище даних, календар;

Google Презентації (GooglePresentations) - додаток, який дозволяє працювати з файлами на пристроях з операційною системою Android. У такий спосіб можна створювати та редагувати презентації, відкривати до них доступ іншим користувачам, додавати коментарі та відповідати на них, додавати слайди, змінювати їх розташування, форматувати текст. Частково з додатком можна працювати без підключення до мережі Інтернет;

iLearn - це безкоштовна гейміфікована платформа з навчальними онлайн-курсами, тестами та вебінарами;

Kahoot! - сервіс, який дозволяє генерувати тести і проходити їх в ігровій формі. На заняттях може стати інструментом для перевірки знань. Використовувати можна прямо у браузері;

Edmodo - освітній сайт, що побудований як усічена соціальна мережа за типом Facebook. Дозволяє оперативно спілкуватися викладачам та здобувачам освіти; **LearningApps.org** - сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні вправи;

Stepik - безкоштовна освітня платформа та конструктор відкритих онлайн-курсів та занять;

OnlineTestPad - онлайн конструктор тестів, опитувань, кросвордів.

Месенджери **Skype, Viber, WhatsApp, Zoom** - для організації спілкування учасників освітнього процесу в режимі реального часу;

Linoit - віртуальна дошка (полотно), на якій можна закріплювати спеціальні стікери з інформаційними замітками, зображеннями, відео та документами); **Padlet** - універсальна онлайн-дошка (онлайн-стіна), яку легко застосовувати в освітньому процесі);

Trello - онлайн-програма, що допоможе організувати продуктивну командну роботу учнів. Наприклад, створення проєкту чи підготовка до предметного турніру);

Plickers - додаток, який дозволяє організувати тестування за допомогою карток із QR-кодом та швидко отримати результати.

Zoom - сервіс для проведення відеоконференцій.

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ З ПЕДАГОГІЧНОЇ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Додаток А. 1

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПЛАНУ РОБОТИ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

1 сторінка

Міністерство освіти і науки України
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

«Затверджую» :
Груповий керівник _____

Індивідуальний план роботи
студента – практиканта
групи 6М-Пр(М), курсу І факультету технологічної і професійної освіти
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка
Ковальчука Олександра Анатолійовича,
який проходив педагогічну практику
у групі 2СВ, професія «Слюсар 2 розряду; водій автотransпортних засобів
категорії "С"»
ДПТНЗ «Путівльський професійний ліцей»
з 29.01.2026 до 11.03.2026 р.

Глухів – 2026

2 сторінка

Дата, день тижня	Навчальна та методична робота	Відмітка про виконання	Виховна робота	Відмітка про виконання	Робота над ППХ	Відмітка про виконання
29.01.2026 р. Понеділок	Прибуття на місце практики. Ознайомлення із закладом освіти, його адміністрацією та педагогічним колективом. Вивчення розкладу занять закріпленої групи.	Виконано	Знайомство з групою, класним керівником.	Виконано	Загальне психолого-педагогічне вивчення групи. Отримання першого уявлення про взаємовідносини в колективі групи.	Виконано
30.01.2026 р. Вівторок	Відвідування занять зі спецпредметів. Визначення тем залікових занять та аналіз каталогу літературних джерел.	Виконано	Знайомство з студентським колективом. Визначення інтересів та захоплень студентів групи.	Виконано	Загальне психолого-педагогічне вивчення колективу групи. Бесіда з класним керівником.	Виконано
31.01.2026 р. Середа	Визначення місця теми заняття «Тверде і газоподібне паливо» у навчальній робочій програмі дисципліни «Паливно-мастильні матеріали», добір теоретичних відомостей.	Виконано	Робота з навчально-методичною літературою. Аналіз плану виховної роботи групи та визначення тематики залікових виховних заходів.	Виконано	Проведення емпіричного дослідження щодо взаємовідносин між здобувачами в групі.	Виконано

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША ПЛАНУ-
КОНСПЕКТУ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ**

План – конспект виховного заходу
«Брейн-ринг з правил дорожнього руху»,
розробленого
студентом 6М-ПрМ групи 1 курсу
факультету технологічної і професійної освіти
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка
Ковальчуком Олександром Анатолійовичем

Груповий керівник _____ Віталій ОПАНАСЕНКО

Глухів – 2026

СТРУКТУРА ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

1. Титульний аркуш, відмітки про отримані консультації та затвердження конспекту.
2. Мета (навчально-розвивальна, розвивальна, виховна, пізнавальна тощо), завдання виховного заходу, форма проведення, структура, обладнання, місце проведення.
3. Зміст заходу (сценарій з детальним описом дій кожного учасника, посиланням на авторів за умови використання віршів тощо, вказівками щодо музичного оформлення та зміни декорацій на певний етапах виховного заходу).
- 4 Список літератури, використаної під час підготовки до виховного заходу.
- 5 Додатки (фото-, відеоматеріал, роздатковий матеріал, наочність тощо).
- 6 Перелік електронних сервісів використаних для організації виховного заходу.

Додаток А. 3

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО РОБОТУ

Звіт про роботу

Ковальчука Олександра Анатолійовича,
студента-практиканта
групи 6М-Пр(М), 1 курсу, факультету технологічної і професійної освіти
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка,
який проходив педагогічну практику
у групі 2СВ, професія «Слюсар 2 розряду; водій автотранспортних засобів
категорії "С"»
ДПТНЗ «Путивльський професійний ліцей»
з 29.01.2026 до 11.03.2026 р.

Продовження додатка А.3

Я проходив педагогічну практику в ДПТНЗ «Путивльський професійний ліцей». Її проходження було забезпечено адміністрацією ліцею на належному рівні. Навчальні кабінети, майстерні достатньо забезпечені необхідною дидактичною наочністю.

Закріплений я був за 2СВ групою, класний керівник - Ключова Наталя Григорівна. Оскільки практика в нас була в професійних навчальних закладах, то ми здебільшого співпрацювали з викладачем спецпредметів Нікітченком Володимиром Миколайовичем. З перших днів практики мене вразили порядок, що панував в студентському колективі, та дружні стосунки між викладачами та майстрами виробничого навчання. Володимир Миколайович толерантний зі здобувачами, водночас суворий і вимогливий до них. Разом з ним ми ретельно перевіряли записи студентів, які вони робили під час занять теоретичного навчання, самостійні роботи, реферати, тести з модульних контрольних робіт. Він ознайомив мене з критеріями виставлення оцінок. Кожне заняття ми разом обговорювали, він давав рекомендації щодо проведення моїх перших занять з предмета, знайомив мене з методичними посібниками.

Протягом усього часу проходження практики я спілкувався зі студентами групи. Після занять залучав їх до виготовлення наочності. Я також підготував і провів два виховні заходи. Під час їх проведення методистом було відзначено моє вміння організовувати дисципліну в групі, вміло та логічно викладати матеріал, правильно ставити запитання під час обговорення певних питань. Я допомагав класному керівникові в підготовці та проведенні класних годин, а заходи, проведені мною, контролювали методист і груповий керівник. Мною проведені всі заняття згідно з календарним планом, вони були оцінені на «відмінно».

На заняттях були використані як колективні, так й індивідуальні форми роботи, здійснювався індивідуальний підхід до студентів, організовувалась взаємодопомога на заняттях. Сильним здобувачам пропонували індивідуальні завдання. З групою проведено таку суспільно корисну роботу: проведення санітарних днів, допомога викладачу у виготовленні наочності.

За період практики я відчував себе справжнім викладачем спецпредметів ліцею, зрозумів, що я можу організовувати колектив здобувачів для навчальної діяльності, навчився визначати мету роботи і досягати її.

Я зрозумів, що моя професія дуже відповідальна, бо потрібно багато працювати над підготовкою до занять: аналізувати наукову і методичну літературу, підвищувати рівень своїх професійних знань, постійно вдосконалювати своє володіння методами професійного навчання. Ця практика - крок до моєї педагогічної майстерності.

10.03.2026 р.

Підпис _____

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЩОДЕННИКА ПСИХОЛОГО-
ПЕДАГОГІЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ**

Щоденник
психолого-педагогічних спостережень
студента – практиканта
групи **6М-Пр(М)**, курсу **1** факультету технологічної і професійної освіти
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка
Ковальчука Олександра Анатолійовича,
який проходить педагогічну практику
у групі 2СВ, професія «Слюсар 2 розряду; водій автотранспортних засобів
категорії "С"»
ДПТНЗ «Путивльський професійний ліцей»
з 29.01.2026 до 11.03.2026 р.

Керівник практики від ЗВО – Опанасенко Віталій Петрович
Директор закладу – Новобраний Олександр Васильович
Заступник директора
з навчально-виховної роботи – Черняков Олександр Олегович
Груповий керівник університету – Вовк Богдан Іванович
Методист університету – Самусь Тетяна Володимирівна
Класний керівник – Ключова Наталя Григорівна

2 сторінка***Розклад дзвінків***

№	Початок заняття	Закінчення заняття
1	8.00	9.20
2	9.40	11.00
3	11.20	12.40
4	13.00	14.20
5	14.30	16.00

Розклад навчальних занять у групі 2СВ

<i>Дні тижня</i>	<i>Дата</i>	<i>Предмети</i>
Понеділок	29.01.26	1. Фізика. 2. Трактори та автомобілі. 3. Електротехніка. 4. Виховна година.
Вівторок	30.01.26	1. Математика. 2. Матеріалознавство. 3. Фізичне виховання.
Середа	31.01.26	1. Методологія і стандартизація. 2. Фізичне виховання. 3. Паливно-мастильні матеріали. 4. Історія України.
Четвер	01.02.26	1. Інформатика та КТ. 2. Паливно-мастильні матеріали. 3. Виробниче навчання. 4. Виробниче навчання.
П'ятниця	02.02.26	1. Фізика. 2. Паливно-мастильні матеріали. 3. Математика.

3 сторінка

Список студентів та активу групи 2СВ

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Дата народження	Актив групи
1	Бурцев Артем Віталійович	27/05/1994	
2	Ганнущенко Віталій Станіславович	08/03/1994	
3	Грудинін Олександр Володимирович	01/11/1994	
4	Журавльов Андрій Миколайович	25/07/1995	
5	Клюєв Сергій Іванович	30/07/1994	
6	Ковальчук Олександр Анатолійович	04/05/1993	Трудовий сектор
7	Кочубей Віталій Петрович	07/11/1991	
8	Мозоль Олександр Сергійович	19/10/1994	
9	Побризанов Євгеній Сергійович	04/04/1995	Спортивний сектор
10	Подолька Сергій Віталійович	20/12/1993	
11	Пришва Тетяна Юріївна	26/04/1995	староста групи
12	Рассамакін Олександр Анатолійович	30/07/1994	
13	Суставенко Максим Леонідович	26/02/1995	зам. старости групи
14	Чайка Максим Віталійович	15/07/1995	
15	Чупейда Василь Григорович	05/01/1994	Інформ. сектор
16	Шелков Олександр Анатолійович	11/07/1995	

4 сторінка**Список викладачів дисциплін професійно-теоретичної підготовки**

№	Дисципліна	ПІБ. викладача
1	Методологія і стандартизація	Новикова Н. А.
2	Охорона праці	Мантров М. О.
3	Агротехнологія	Мантров М. О.
4	Виробниче навчання	Бубнов В. М.
5	Паливно-мастильні матеріали	Нікітченко В. М.
6	Електротехніка	Клюєва Н. Г.
7	Основи галузевої економіки	Клюєва Н. Г.
8	Правила дорожнього руху	Клюєв В. О.
9	Система ТО і ремонту самохідних кормозбиральних комбайнів	Клюєв В. О.

5 сторінка**Календарний графік залікових занять за темами**

Дата проведення	Назва дисципліни та тема залікового заняття	Місце проведення
31.01.26 п'ятниця	Паливно-мастильні матеріали, тема «Тверде і газоподібне паливо».	3 пара, ауд. 54
13.02.26 вівторок	Паливно-мастильні матеріали, тема «Рідке паливо».	2 пара, ауд. 54
15.02.26 четвер	Паливно-мастильні матеріали, тема «Мастильні матеріали».	2 пара, ауд. 54
19.02.26 понеділок	Паливно-мастильні матеріали, тема «Технічні рідини».	3 пара, ауд. 54
20.02.26 вівторок	Паливно-мастильні матеріали, тема «Екологічні властивості палива та олив».	2 пара, ауд. 54

Дати залікових виховних заходів за темами

Дата проведення	Тема залікового виховного заходу	Місце і час проведення
19.02.26 понеділок	«Брейн-ринг з правил дорожнього руху»	4 пара, ауд. 54
14.02.26 середа	«День Святого Валентина»	14.30, актова зала

Продовження додатка А. 4

6 сторінка й наступні за нею (таблиця 1)

Подається психолого-педагогічний аналіз проведеної роботи: спостереження та аналіз відвіданих і проведених занять та виховних заходів, результати спостережень за студентською групою з метою написання психолого-педагогічної характеристики. Щоденник – це не констатація фактів, а повний аналіз (психолого-педагогічний) і оцінювання всіх явищ освітнього процесу. Запис у щоденнику ведеться впродовж одного тижня педагогічної практики.

Таблиця 1

ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Дата	Характеристика-опис проведеної роботи	Зауваження, Рекомендації
31.01.2026 р. Середа	Сьогодні отримав консультацію від методиста до проведення заняття з дисципліни «Паливно-мастильні матеріали» за темою «Тверде і газоподібне паливо». Необхідно доопрацювати план-конспект з метою забезпечення активізації уваги студентів на занятті. Адже від цього буде залежати його ефективність. Також мною для вивчення шляхів упровадження в освітній процес педагогічних технологій було відвідано заняття з агротехнології, який проводив студент-практикант Подоляка С. В. Під час обговорення заняття основним зауваженням було те, що він неправильно спланував час, відведений на виклад теоретичного матеріалу, нечітко орієнтувався в теоретичному матеріалі.	Важливість підтримання високого рівня дисципліни на заняттях зі спецпредметів. Необхідність посилення підготовки до занять з урахуванням обсягу навчальної інформації та добору методів. На мою думку варто було більш повно реалізувати дидактичний принцип зв'язку теорії з практикою через насичення змісту прикладами з реальних виробничих ситуацій.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО РОЗРОБЛЕННЯ ПЛАНУ- КОНСПЕКТУ ЗАНЯТТЯ

Основні етапи планування заняття та підготовки до нього викладача

Заняття, проведення якого підпорядковано всім закономірностям процесу навчання, є водночас витвором мистецтва поєднання навчання й виховання. Можна сформулювати алгоритм підготовки викладача до заняття, основними елементами якого є визначення:

- місця заняття в системі занять з певної теми, розділу;
- мети заняття – освітньої, виховної, розвивальної;
- оптимального обсягу навчального матеріалу, основних понять та інформаційного змісту в ньому: поділ (у разі потреби) певного обсягу навчального матеріалу на окремі змістові частини та складання його структурної схеми (опорного конспекту);
- знань і вмінь, що варто актуалізувати перед вивченням нового матеріалу;
- уточнення міжпредметних зв'язків;
- структури заняття і у зв'язку з нею конкретних дій викладача та здобувачів на всіх етапах заняття;
- розподілу часу заняття між його етапами;
- змісту самостійної роботи здобувачів на занятті, засобів її дидактичного забезпечення (роздатковий дидактичний матеріал, довідники тощо), форм її організації (фронтальна, групова), потрібного пояснення;
- додаткових завдань для здобувачів, які проявляють поглиблений інтерес до вивчення дисциплін професійно-теоретичної підготовки, та здобувачів, які не встигають;
- форм і засобів контролю рівня навчальних досягнень студентів, складання списку здобувачів, знання яких буде перевірено;
- дидактичних засобів навчання (презентацій, моделей, макетів тощо) та їх підготовка до заняття;
- форм підбиття підсумків заняття;
- завдань для домашньої роботи з теми.

В основі плану лежить дидактична структура заняття, компоненти якої визначають зміст (елементи знань та способи дій) і способи навчання.

Структура заняття засвоєння нових знань:

Організаційна частина:

- перевірка присутності студентів (за журналом, рапорт чергового чи старости, письмово чи усно);
- перевірка підготовленості до заняття (зовнішній вигляд студентів, наявність зошита, підручника, креслярських приладів тощо).

Виклад нового матеріалу. Формування нових понять і способів дій:

- повідомлення нової теми;

- виклад навчальної мети та окремих завдань, їх мотивація;
- перелік і розкриття змісту нових техніко-технологічних, економічних та інших відомостей із виділенням основного.

Закріплення нового матеріалу:

- виконання вправ;
- розв'язування задач тощо.

Підбиття підсумків заняття:

- загальна характеристика заняття;
- аналіз роботи здобувачів на занятті;
- рефлексія.

Домашнє завдання.

Комбінований заняття має декілька рівнозначних дидактичних цілей – перевірка раніше засвоєного матеріалу, виклад нового матеріалу та його закріплення тощо.

Структура комбінованого заняття:

- *Організаційна частина.*
- *Повторення пройденого матеріалу. Актуалізація опорних знань і способів дій* (аналіз самостійної роботи, виконаної на попередньому занятті; перевірка домашнього завдання; виконання вправ; опитування здобувачів; розв'язування задач тощо).

- *Виклад нового матеріалу. Формування нових понять і способів дій.*
- *Закріплення нового матеріалу. Застосування знань, формування вмінь і навичок.*
- *Підбиття підсумків заняття.*
- *Домашнє завдання.*

Продовження додатка А. 5

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ ЗАНЯТТЯ

ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКУ
з дисципліни «Трактори»
студента-практиканта 6М-Пр(М) групи
факультету технологічної і професійної освіти
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка
Ковальчука Олександра Анатолійовича

Заняття проведено в 2СВ групі

Навчальний заклад _____

Дата: 20.02.26 р.

Консультації:

Викладача _____ (18.02.26)
(ПІБ, підпис)

Методиста _____ (19.02.26)
(ПІБ, підпис)

З конспектом заняття згоден:

Викладач _____ (18.02.26)
(ПІБ, підпис)

Методист _____ (19.02.26)
(ПІБ, підпис)

Оцінка за заняття _____
(ПІБ, підпис)

Предмет: «Трактори»

Тема програми: «Електрообладнання тракторів»

Тема уроку: «Генератори та генераторні установки»

Мета уроку:

Навчальна:

- засвоєння знань про генератори, їх будову та роботу, про основні види генераторних установок і їх використання в тракторній та автомобільній техніці.

Виховна:

- виховувати любов і шанобливе ставлення до своєї професії;
- виховувати взаємоповагу, вміння слухати та доводити власну думку.

Розвивальна:

- розвивати спостережливість, уміння аналізу й синтезу.

Основні поняття теми: генератори, індукторні генератори, генератори з рухомою обмоткою збудження, генератори та генераторні установки постійного струму, генератори та генераторні установки змінного струму, інтегральні регулятори напруги.

Дидактичні засоби для проведення заняття та обладнання: комп'ютер, мультимедійний проектор, екран; мультимедійна презентація «Генератори».

Методи й організаційні форми проведення заняття: розповідь, бесіда, пояснення, конспектування, демонстрація, інструктаж, розгадування ребуса, кросворд, бліцопитування, змагання-гра, мікрофон.

Міжпредметні зв'язки: фізика («Змінний струм. Генератор змінного струму»), охорона праці («Основи електробезпеки»).

Тип заняття: комбінований

Тривалість: 45 хв.

Література:

1. Лебедев А. Т. Трактори і автомобілі: підручник. Київ, 2016. 458 с.
2. Білоконь Я. Ю., Окоча А. І. Трактори і автомобілі. Київ, 2022. 324 с.
3. Бойко М. Ф. Трактори та автомобілі: навч. посібник. Київ, 2020. 243 с.
4. Сандомирський М. Г., Бойко М. Ф., Лебедев А. Т. та ін. Трактори та автомобілі. Автотракторні двигуни: навч. посібник. Київ, 2020. 356 с.
5. Гандзюк М. П., Желібо Є. П., Халімовський О. В. Основи охорони праці. Київ, 2021. 384 с.

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

№ п/п	Етапи заняття	Час, хв	Організаційно методичні вказівки
1.	Організаційна частина	1 хв.	

2.	Перевірка вивченого матеріалу, актуалізація опорних знань	7 хв.	
3.	Оголошення теми і мети заняття	2 хв.	
4.	Вивчення нового матеріалу	15 хв.	
5.	Узагальнення знань здобувачів	3 хв.	
6.	Закріплення нових знань	15 хв.	
7.	Пібиття підсумків	1 хв.	
8.	Домашнє завдання	1 хв.	

ПЕРЕБІГ УРОКУ

Форми і методи навчання	Зміст етапів заняття
Бесіда	I. ОРГАНІЗАЦІЙНА ЧАСТИНА (1 хв.) Привітання. Перевірка готовності здобувачів до заняття. Контроль підготовки до заняття. Перевірка присутніх за журналом.
Фронтальна бесіда	II. ПЕРЕВІРКА ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ, АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ (7 хв.) <i>Викладач:</i> Сьогодні ми будемо вивчати цікаву й украй важливу для машиністів-трактористів тему. Але перед вивченням нової теми згадаймо загальні відомості про електрообладнання. Поміркуйте, для чого призначене електрообладнання в тракторах і автомобілях? <i>Учні</i> згадують і пропонують свої відповіді. <i>Орієнтовні відповіді здобувачів:</i> Для отримання електричної енергії та живлення нею системи електрообладнання трактора чи автомобіля. <i>Викладач:</i> Так, правильно. А чи замислювались ви над тим, які елементи системи електрообладнання тракторів і автомобілів є найважливішими? <i>Орієнтовні відповіді здобувачів:</i> - акумуляторна батарея; - генератор. <i>Викладач:</i> А як ви вважаєте, який елемент електричної системи трактора чи автомобіля є основним у процесі роботи двигуна?
Розгадування ребуса	Я вам пропоную розгадати ребус, щоб отримати підказку. Слайд 1. «Ребус». <i>Викладач:</i> Так, дійсно, генератор є основним джерелом живлення споживачів електричної енергії тракторів і автомобілів (крім стартера), який паралельно заряджає акумуляторну батарею в режимі роботи двигуна.

Розгадування кросворда	До речі, генератор – це електрична машина. Тому важливо знати будову, види, характеристики цих машин та вимоги до них. <i>Викладач:</i> А зараз, щоб згадати вивчене раніше, зокрема на заняттях фізики, я пропоную розгадати кросворд. Слайди 2 - 4. «Кросворд». Питання до кросворда: 1. Електричні заряди бувають двох типів – позитивними і 2. Прилад, що вимірює силу струму . 3. У залежності від зміни величини в часі струм буває постійний і 4. Основним агрегатом пускової системи двигуна, що розкручує його вал до частоти обертання, необхідної для запуску, є 5. Упорядкований, спрямований рух електрично заряджених частинок у просторі називається 6. Електрохімічне джерело струму, що використовується в тракторах та автомобілях, ... 7. Прилад для вимірювання напруги. 8. Властивість провідника створювати перешкоди проходженню електричного струму називається 9. У яких одиницях вимірюється сила струму? 10. Джерела спрямованого світла, встановлені в транспортному засобі і призначені для освітлення дороги, називаються
Конспектування Пояснення	ІІІ. ОГолошення теми і завдань заняття (2 хв.) Слайд 5. «Генератори та генераторні установки». Отже, запишіть тему заняття: <u>«Генератори та генераторні установки»</u> (слайд 2 на дошці, учні – у зошит). Сьогодні на занятті перед нами поставлено ряд завдань: - ознайомитися із основними видами генераторів; - засвоїти будову та принцип дії генераторів.
Пояснення, демонстрування, конспектування	ІV. Вивчення нового матеріалу (15 хв.) <u>Генератори – це основне джерело живлення споживачів електричної енергії (крім стартера), що забезпечує заряджання акумуляторної батареї в режимі роботи двигуна (учні записують у зошит).</u> Нині трактори й автомобілі комплектують індукторними генераторами змінного струму з

Розповідь із синхронним показом мультимедійної презентації «Генератори» Пояснення, демонстрування, конспектування	електромагнітним збудженням. При цьому за конструкцією вони бувають: з рухомою і нерухомою обмоткою збудження, і, відповідно, з контактними щітками та кільцями та безконтактні; трифазні і п'ятифазні; зі з'єднанням фазових обмоток статора за схемою «зірка» або «трикутник» тощо. Слайд 6. «Генератори постійного струму». У наш час генераторами постійного струму обладнані лише старі марки та моделі тракторів і автомобілів. Заміна таких генераторів на генератори змінного струму викликана простішою будовою, надійністю та довговічністю останніх. Крім того, за однакової потужності вони мають менші розміри, розвивають номінальну напругу на менших обертах ротора, раніше вступають у роботу, позбавляючи електросистеми залежності від акумуляторної батареї та розпочинають її заряджання. Оскільки для заряджання акумуляторної батареї потрібно мати постійний струм, генератори змінного струму обладнують блоком випрямлячів. Слайд 7. «Генератори змінного струму». Принципова схема генератора змінного струму з рухомою обмоткою збудження зображена на слайді. Трифазна напруга індукується у фазових обмотках статора внаслідок перетинання їх змінним магнітним полем, що створюється електромагнітом ротора. Статор складається з пластин електротехнічної сталі, в пази якого вкладають 18 фазових обмоток (генератор Г250 автомобілів типу ГАЗ і ЗІЛ), що розподіляють на три фази. Один кінець обмоток з'єднують між собою і виводять окремим (нульовим) проводом на клемну коробку генератора або ізолюють у самому генераторі, другий кінець проводу кожної фази приєднують до блока випрямлячів. Статор і фазові обмотки закріплюють між попередньою і задньою кришками, на підшипниках яких обертається ротор. Автомобільні генератори змінного струму залежно від потужності можуть мати 18, 36 і 72 котушки, що утворюють три фази. Фази на генераторах більшої потужності можна з'єднувати трикутником або подвійною зіркою, що дає змогу зменшити товщину дроту і вартість виготовлення. Слайд 8. «Ротор».
---	--

Ротор — це вал, на який напресовані два магнітопроводи з дзюбоподібними наконечниками та втулкою з обмоткою збудження, що утворюють 12-полюсний магніт (учні записують у зошит).

Обмотка збудження через клеми, контактні мідно-графітові щітки і кільця живиться постійним струмом від акумуляторної батареї. Ротор приводиться в рух від колінчастого вала через шків за допомогою клинопасової передачі. Для охолодження генератора на валу ротора разом зі шківом встановлюють крильчатку вентилятора.

Якщо контакти вимикача запалювання замкнуті, струм від акумуляторної батареї надходить до обмотки збудження ротора і намагнічує його (це струм збудження). При цьому сусідні наконечники ротора намагнічуються різноименними полюсами. Під час обертання ротора повз полюси статора по чергово проходить північний і південний полюси електромагніта. Нерухомі фазові обмотки перетинаються змінним як за величиною, так і за напрямком магнітним потоком, і у витках обмоток індукується змінна електрорушійна сила.

Змінний струм генератора перетворюється на постійний шляхом випрямлення за допомогою випрямляча, що складається з шести кремнієвих діодів (вентилів) прямої та зворотної полярності. У діодах прямої полярності корпусом є катод, а анодний провід виведений через ізолятор в електромережу, у діодах зворотної полярності - навпаки. Діоди прямої і зворотної полярності не взаємозамінні. З метою запобігання пробивання діодів унаслідок перегрівання їх запресовують у шини з інтенсивним тепловідведенням.

Електрорушійна сила, що індукується у фазових обмотках генератора змінного струму, прямо пропорційна частоті обертання ротора і величині магнітного потоку збудження, що перетинає котушки статора (учні записують у зошит). На холостому ході двигуна при недостатніх обертах для самозбудження генератора він збуджується від акумуляторної батареї. Тоді його напруга дорівнює ЕРС зовнішнього джерела збудження і становить:

$$U = E = C_e \omega \Phi,$$

де C_e - сталий коефіцієнт для даного типу генератора; ω -кутова частота обертання ротора; Φ -магнітний потік збудження.

Зі збільшенням електронавантаження напруга генератора зменшується на величину спаду напруги у статорі:

$$U = E - IR_{\text{ст}} = C_e \omega \Phi - IR_{\text{ст}}.$$

Оскільки в процесі роботи генератора оберти ротора залежать від частоти обертання колінчастого вала, підтримувати постійну напругу генератора на різних режимах його роботи можна, змінюючи магнітний потік в обмотці збудження (Φ) шляхом умикання в мережу живлення на короткий проміжок часу додаткових резисторів (опорів), а також збільшуючи частоту обертання чи зменшуючи навантаження.

Характерним для таких генераторів є самообмеження сили максимального струму, що йде до споживачів, а тому немає потреби додатково встановлювати в ньому обмежувач, як це було раніше в генераторних установках постійного струму. Самообмеження здійснюється завдяки спеціальному підбору обмоток статора, в яких у разі підвищення частоти змінного струму пропорційно частоті обертання ротора збільшується індуктивний опір. Одночасно в котушках статора зі збільшенням навантаження зростає власний магнітний потік, спрямований проти магнітного потоку, що перетинає обмотки статора.

Слайд 9. «Генераторна установка змінного струму»

Для підтримання заданої величини напруги за різної частоти обертання ротора і навантаження генератора використовують регулятори напруги різної конструкції. На сучасних модифікаціях тракторів і автомобілів встановлюють генератори змінного струму з вмонтованими безпосередньо в його корпус випрямлячами та інтегральними регуляторами напруги.

Система, що складається з генератора, блока випрямлячів і реле-регулятора напруги, називається генераторною установкою змінного струму.

Основними вимогами до генераторних установок є:

- Підтримування постійної за величиною напруги в мережі за змінних швидкісних і навантажувальних режимів роботи генератора.
- Надійна робота в широкому діапазоні частот обертання колінчастого вала двигуна.
- Здатність витримувати перенавантаження (до 50 %).
- Мінімальна маса і вартість за достатньо тривалого

Бесіда	терміну експлуатації (<i>здобувачі</i> записують у зошит). Слайд 10. «Графік залежності величини струму від частоти обертання ротора генератора». На слайді наведено графік, що характеризує залежність величини струму від частоти обертання ротора генератора $I_r = f(\omega)$ за сталої напруги ($U = \text{const}$). Зі швидкісної характеристики, зображеної на графіку, видно, що за початкової частоти обертання n_0 генератор починає виробляти номінальну напругу без навантаження ($I_r = 0$) при живленні обмотки збудження від акумуляторної батареї. З поступовим збільшенням частоти обертання і навантаження, але за незмінної напруги на клеммах генератора (14 або 28 В) спочатку різко зростає струм до розрахункового (I_p), потім його зростання сповільнюється і зовсім припиняється внаслідок самообмеження. За максимальної величини струму, що досягається при великій частоті обертання ротора, відбувається його інтенсивне охолодження вмонтованим вентилятором. За такою швидкісною характеристикою визначають технічні дані конкретного генератора, серед яких: - початкова частота обертання на холостому ходу, що повинна відповідати заданій напрузі без навантаження, n_0; - максимальна сила струму самообмеження $I_r \text{ max}$; - номінальна потужність генератора ($P_r = I_r \text{ max } U_n$); - частота обертання ротора n_{rn} і струм I_r (у контрольному режимі). Генератори змінного струму з рухомою обмоткою збудження встановлюють переважно на автомобілях. Вони різняться між собою потужністю максимально допустимо сили струму самообмеження в обмотках статора, кількісними та якісними характеристиками обмоток збудження й фазових обмоток, розмірами привідних шківів, кріплення генератора на двигун тощо. (<i>Завершення презентації</i>) Які до мене питання за новим навчальним матеріалом?
Бліц-опитування	V. УЗАГАЛЬНЕННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (3 хв.) <i>Викладач:</i> А тепер давайте перевіримо, як ви засвоїли новий матеріал. У кожного з вас є сигнальні картки. Нагадую: ви піднімаєте червону картку, коли відповідь «ні», і зелену, коли відповідь «так». 1. Генератор – це електрична машина постійного струму (ні).

	2. Дія генератора постійного струму ґрунтується на явищі електромагнітної індукції (так). 3. Для зарядки акумуляторної батареї потрібно мати постійний струм, тому генератори змінного струму обладнують тільки реле-регулятором (ні). 4. Ротор складається із двох сталевих кігтеподібних сердечників та котушки збудження, що розміщена на сталевій втулці та жорстко закріплена на його валі (так). 5. Щоб ротор обертався і створював магнітне поле, що викликає у статорі ЕРС індукції, йому необхідно надавати енергію (так). 6. Генераторна установка змінного струму складається з блока випрямлячів (ні). 7. Більшість генераторів, що використовуються в наш час, мають електромагнітне збудження (так). Молодці, я бачу, що навчальний матеріал ви зрозуміли.
Змагання-гра	VI. ЗАКРІПЛЕННЯ НОВИХ ЗНАЇЬ (15 хв.) <i>Викладач:</i> Для закріплення пропоную провести невеличке змагання. На слайдах будуть запропоновані запитання. Відповідає той, хто перший підніме зелену картку. Відповіді всі уважно слухають. Якщо відповідь, на ваш погляд, є правильною, то по закінченні піднімаєте зелену картку, якщо неправильно – червону, якщо відповідь потребує уточнення – жовту. Але під час оцінювання відповідей беруть участь усі. У процесі виставлення оцінок це буде враховано. Слайди 11 - 20. «Тестові завдання». Тести: 1. Виберіть повну відповідь визначення «генератор»: А) основне джерело електричної енергії в тракторах; Б) джерело живлення споживачів електричної енергії, включаючи заряджання акумуляторної батареї в режимі роботи двигуна внутрішнього згорання. 2. Індукторні генераторні установки змінного струму поділяють за конструкцією на: А) з рухомою і нерухомою обмоткою збудження; Б) з контактними кільцями та щітками і безконтактні; В) усе перераховане вище. 3. Які генератори застосовують на машинах у сучасній техніці: А) генератори постійного струму; Б) генератори змінного струму.

	4. Переваги генератора змінного струму: А) простота будови; Б) надійність і довговічність. В) усе перераховане вище. 5. Генераторна установка змінного струму – це: А) комплект генератора з блоком випрямлячів; Б) комплект генератора з блоком випрямлячів і регуляторами напруги; В) комплект генератора з регуляторами напруги. 6. Генератори змінного струму залежно від потужності випускають з : А) 18, 36 і 72 котушками; Б) 12, 30 і 62 котушками. 7. Вал, на який напресовані два магнітопроводи з дзюбоподібними наконечниками та втулкою з обмоткою збудження, називається: А) статор; Б) ротор; В) якір. 8. Електрорушійна сила, що індукується у фазових обмотках генератора змінного струму: А) прямо пропорційна частоті обертання ротора й величині магнітного потоку збудження, що перетинає котушки статора; Б) обернено пропорційна частоті обертання ротора і величині магнітного потоку збудження, що перетинає котушки статора. 9. У процесі роботи генератора оберти ротора залежать від: А) швидкості обертання колінчастого вала; Б) частоти обертання колінчастого валу. 10. Які технічні дані конкретного генератора визначають за швидкісною характеристикою: А) частота обертання на холостому ході; Б) максимальна потужність генератора; В) максимальна сила струму самообмеження. Відповіді: 1.Б; 2.В; 3.Б; 4.В; 5.Б; 6.А; 7.Б; 8.А; 9.Б; 10.В.
Бесіда	ВІІ. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ЗАНЯТТЯ (2 хв.) Рефлексія <i>Викладач:</i> Отже, на сьогоднішньому занятті ми дізналися про генератори, їх будову та принцип дії. Які труднощі виникли у вас під час вивчення теми? Що нового ви дізналися на занятті? Чому ж

Мікрофон	майбутньому машиністу-трактористу так важливо знати генератори та генераторні установки? <i>Викладач</i> проводить загальне оцінювання виконаної здобувачами роботи, акцентує увагу на окремих роботах і ставленні здобувачів до неї. Після цього виставляє оцінки і мотивує своє рішення. VIII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ Повторити параграф 1.2 підручника [3]. Закінчення заняття. Прибирання робочих місць.
----------	---

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО АНАЛІЗУ УРОКУ

У процесі спостереження за ходом заняття треба побити якнайбільше нотаток, що стосуються різних його етапів, фіксувати свої зауваження та узагальнення. З цією метою рекомендується сторінку, де ведеться запис аналізу заняття, розподілити вертикально на дві частини: основна частина (три чверті) для фіксації фактів по ходу уроку і чверть сторінки для запису зауважень та узагальнень.

Ці матеріали дадуть можливість після заняття зробити його детальний аналіз.

Обговорення заняття рекомендується почати із самооцінки студентом свого заняття. Тому перше слово надається студентові, який проводив заняття. Він же і відповідає на запитання, якщо їх будуть ставити присутні. Далі слово надається по черзі всім практикантам і викладачеві, які були присутніми на його занятті.

Аналіз заняття проводиться за такими критеріями:

Організація заняття

1. Своєчасність початку уроку.
2. Форма привітання і перевірка присутніх здобувачів на занятті.
3. Готовність здобувачів до заняття.
4. Підготовленість необхідних наочних посібників, ТЗН.
5. Час, витрачений на організацію заняття.

Перевірка вивченого матеріалу

1. Способи повторення чи актуалізації опорних знань.
2. Методи.
3. Активність здобувачів.
4. Час.

Тип, структура, зміст уроку і методика його проведення

1. Тип заняття, правильність вибору типу заняття.
2. Відповідність структури заняття його типу.
3. Відповідність змісту заняття вимогам програми.
4. Науково-технічний рівень заняття. Повнота, точність і правильність формування технічних понять.
5. Відповідність змісту навчального матеріалу віковим особливостям здобувачів і рівню їхньої підготовки.
6. Наочність на занятті, ефективність її застосування.
7. Вивчення нового матеріалу. Створення проблемно-пошукової ситуації.

Передбачення викладачем можливих труднощів і шляхи їх усунення.

8. Шляхи активізації розумової діяльності здобувачів на уроці.
9. Наявність зв'язку з вивченим матеріалом.
10. Рівень самостійної роботи здобувачів на уроці.
11. Закріплення нових знань на занятті. Способи використання знань у різних ситуаціях, розуміння зв'язку теорії з виробничими процесами.

12. Об'єктивність і мотивація оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів. Помилки, допущені здобувачами, і способи їх виправлення. Культура мовлення здобувачів.
13. Домашнє завдання.
14. Досягнення мети заняття.
15. Раціональність використання часу на занятті.
16. Навчальна та виховна цінність заняття.

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ ТЕКИ З
ДОКУМЕНТАЦІЄЮ**

Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Кафедра професійної освіти
та технологій сільськогосподарського виробництва

Документація
з педагогічної практики студента 6М-Пр(М) групи, 1 курсу
факультету технологічної і професійної освіти
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка
Ковальчука Олександра Анатолійовича,
який проходив педагогічну практику
у групі 2СВ, професія «Слюсар 2 розряду; водій автотранспортних засобів
категорії "С"»
ДПТНЗ «Путивльський професійний ліцей»
з 29.01.2026 до 11.03.2026 р.

Груповий керівник

Тетяна САМУСЬ

Глухів – 2026 р.

ОПИС ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

Педагогічний експеримент має включати: підготовчий, констатувальний, формувальний та контрольньо-узагальнювальний етапи. Експеримент проводиться в природних умовах педагогічного процесу навчального закладу – в навчальній, позанавчальній, трудовій діяльності здобувачів або студентів, організованій магістрантом-практикантом.

На **підготовчому етапі** визначають об'єкти експериментування, незалежні та залежні змінні, формують гіпотезу, розробляють програму експерименту, вибирають методи і прийоми, що будуть використовувати під час дослідження.

Незалежна змінна (експериментальний фактор) – це те, за допомогою чого дослідник впливає на досліджувані об'єкти.

Залежна змінна – це те, на що дослідник впливає в досліджуваних об'єктах.

Описуючи формувальний етап експерименту, необхідно не лише показати систему роботи, а й обґрунтувати передбачувану ефективність використання того чи іншого елементу впливу на педагогічний процес. Досліднику необхідно довести, чим запропонована методика відрізняється від методики роботи в контрольній групі. Важливо вказувати на недоліки й ускладнення в процесі роботи, пояснити причини їх виникнення, а також якими педагогічними заходами їх можна усунути.

Констатувальний етап педагогічного експерименту передбачає визначення контрольних і експериментальних об'єктів (сукупностей), порівняння їх за рівнем прояву залежної змінної. Цей етап має на меті констатувати наявний стан функціонування предмета дослідження, тобто виявити й зафіксувати відповідний рівень наявності (чи відсутності), рівень розвитку чи сформованості тієї особистісної якості (якостей), психічних процесів, моральних уявлень, знань, умінь тощо, що будуть формуватись у суб'єкта(-ів) дослідження в подальшій експериментальній роботі.

На основі зібраних даних у констатувальному експерименті конкретизують завдання дослідження, визначають *критерії* і розробляють *показники* оцінювання явища, процесу, певної якості особистості, визначають рівень сформованості вказаної категорії у піддослідних.

Для одержання об'єктивних даних у ході констатувального етапу експерименту необхідно використати не один, а декілька методів дослідження у взаємозв'язку. Застосовані методи мають допомогти з'ясувати предмет дослідження відповідно до визначених критеріїв і показників.

Дані констатувального етапу експерименту (проведеного в експериментальній та контрольній групах) узагальнюють у вигляді схем, таблиць, діаграм тощо. Надалі їх аналізують та інтерпретують, на їхній основі роблять висновки, визначають зміст і побудову методики формувального етапу експерименту.

Формувальний етап експерименту є основною частиною педагогічного експерименту. У процесі формувального етапу експерименту дослідником вирішуються поставлені завдання, розв'язання яких є метою і наслідком дослідження. На цьому етапі перевіряється цінність розробленої методики, її окремих компонентів – прийомів та методів навчання й виховання. Результати, отримані під час розв'язання завдань, є матеріалом для формулювання проміжних і остаточних висновків.

Контрольно-узагальнювальний етап експерименту має логічно завершити дослідну роботу розкрити перевагу експериментальної методики роботи над традиційною на основі змін у розвитку піддослідних.

При підбитті підсумків дослідження необхідно здійснити всебічний кількісний (у вигляді таблиць, діаграм, схем тощо) та якісний аналіз результатів, показати ступінь досягнення поставленої мети, розкрити чинники, що вплинули на позитивні зрушення. Для цього дані, отримані в ході контрольного етапу експерименту, необхідно порівняти з даними констатувального, результати контрольної групи з експериментальною та дати пояснення наявним відмінностям до початку і наприкінці дослідження. На основі аналізу отриманих даних можна зробити висновки про ефективність використаних методів та прийомів виховання й навчання в експериментальній групі.

**ЗРАЗОК ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПЛАНУ РОБОТИ
МАГІСТРАНТА**

Титульна сторінка

Міністерство освіти і науки України
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

«Затверджую» :
Керівник _____

Індивідуальний план роботи
магістранта – практиканта
групи 6М-Пр(М) факультету технологічної і професійної освіти
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка

Ковальова Олександра Анатолійовича,
який проходив науково-дослідницьку практику з написання кваліфікаційної
роботи у Відокремленому структурному підрозділі "Професійно-педагогічний
фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені
Олександра Довженка"
з 09.10.2026 до 19.11.2026 р.

2 сторінка

Дата	Вивчення організації науково-дослідної та науково-методичної роботи у закладі освіти	НДР за темою кваліфікаційної роботи
13.10.26	Ознайомлення з організацією науково-дослідницької діяльності ВСП "Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка". Аналіз планів роботи коледжу, індивідуальних планів роботи викладачів.	Визначення необхідних методів для фактичного, та статистичного збирання та оброблення матеріалу щодо стану об'єкта дослідження освітнього процесу в закладі освіти.

Структура узагальненого звіту із практики (електронної презентації-коментаря (озвучений виступ-презентація)):

1. ПІП студента, факультет, курс, група, форма навчання, освітня програма, вид практики, місце проходження практики, керівник практики, науковий керівник.
2. Мета, завдання практики.
3. Коротка характеристика бази практики.
4. Виконані завдання під час проходження практики (обов'язковий фото-, відеосупровід).
5. Загальні, фахові компетентності, сформовані під час проходження практики.
6. Проблеми, труднощі, що виникли у процесі практики.
7. Допомога, поради, настанови стейкхолдерів та керівника у процесі проходження практики (керівництво установ, провідні фахівці та інші).
8. Поради, побажання, пропозиції щодо змісту програм практики, організації й проведення практичної підготовки, підготовки звітності, процедур захисту.

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ ТЕКИ З
ДОКУМЕНТАЦІЄЮ**

Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

ДОКУМЕНТАЦІЯ
з науково-дослідницької практики з написання кваліфікаційної роботи
студента-магістранта 6М-Пр(М) групи
факультету технологічної і професійної освіти
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка
Ковальчука Олександра Анатолійовича,
який проходив практику у Відокремленому структурному підрозділі
"Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного
педагогічного університету імені Олександра Довженка"
з 09.10.2026 до 19.11.2026 р.

Керівник:
Тетяна САМУСЬ

Глухів – 2026 р.

Зразок оформлення списку використаних джерел
за ДСТУ 8302:2015

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Самусь Т. В. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх інженерів-педагогів : методичні рекомендації. Глухів, 2015. 62 с. 2. Вовк Б. І. Організація самостійної роботи майбутніх викладачів практичного навчання ПТНЗ : методичні рекомендації (для студентів спеціальності 015 «Професійна освіта»). Суми, 2017. 122 с. 3. Опанасенко В. П. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Ремонт машин». Глухів, 2022. 121 с. 4. Маринченко Є. О. Основи тваринництва : навч.-метод. посіб. : курс лекцій. Глухів, 2023. 207 с.
Два автори	1. Самусь Т. В., Опанасенко В. П. Формування методичної компетентності педагогів професійного навчання в процесі педагогічних практик: навчально-методичний посібник. Суми, 2017. 112 с. 2. Самусь Т. В., Лівінський О. М. Основи охорони праці : конспект лекцій. Київ, 2014. 172 с. 3. Маринченко Є. О., Ігнатенко Г. В. Інноваційні технології у підготовці майбутніх педагогів професійного навчання сільськогосподарського профілю: навч.-метод. посіб. Суми, 2021. 172 с.
Три автори	1. Самусь Т. В., Опанасенко В. П., Єрмоленко Є. І. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з експлуатації машинно-тракторного парку. Глухів: РВВ ГНПУ, 2018. 73 с. 2. Вовк Б. І., Ігнатенко Г. В., Маринченко Є. О. Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з професійної педагогіки (для студентів спеціальності 015 «Професійна освіта»). Суми, 2018. 53 с. 3. Samus Tetiana, Vovk Bohdan, Vovk Lyudmila. Development of creativity of future vocational education teachers in the process of their professional training. Science and education as the basis far the modernization of the world order: Education and Pedagogy, Philology, Linguistics and Literary Studies, Legal and Political Sciences. Monographic series «European Science». Book 35. Part 4.

	2024. РР. 9-38.
Чотири автори	1. Самусь Т. В. Опанасенко В. П., Маринченко Є. О., Вовк Б. І. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2018. 256 с. 2. Самусь Т. В. Вовк Б. І., Опанасенко В. П., Маринченко Є. О. Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з методики професійного навчання (для студентів спеціальності А5 «Професійна освіта»). Глухів, 2026. 83 с. 3. Вовк Б. І., Самусь Т. В., Маринченко Є. О., Опанасенко В. П. Компетентнісний підхід у професійній освіті : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2025. 198 с.
П'ять і більше авторів	1. Самусь Т. В., Ковальчук В. І., Ігнатенко С. В., Росновський М. Г., Ігнатенко Г. В., Вовк Б. І., Опанасенко В. П. Підготовка майбутніх педагогів навчання на засадах компетентнісного підходу : кол. монографія / за наук. ред. В. І. Ковальчука. Глухів, 2020. 194 с. 2. Методичні рекомендації до виконання магістерської роботи / укладачі : Ковальчук В. І., Самусь Т. В., Ігнатенко Г. В., Вовк Б. І., Опанасенко В. П., Маринченко Є. О. Глухів, 2023. 54 с. 3. Самусь Т. В., Опанасенко В. П., Ковальчук В. І., Вовк Б. І., Маринченко Є. О., Авраменко Є. В. Шилко С. О. Наскрізна програма практичної підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності А5.37 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) : навч.-метод. посіб. Глухів, 2023. 119 с.
Без автора	1. Енциклопедія сільського господарства. Київ: Видавництво «Сільське господарство», 2020. 400 с. 2. Атлас аграрних культур. Харків: Видавництво «Агроексперт», 2022. 100 с. 3. Посібник з агрономії. Львів: Видавництво «Аграрна думка», 2023. 250 с.
Багатотомний документ	1. Компендіум аграрних наук. Т. 1–5. Київ: Видавництво «Наукова думка», 2018-2022. 2. Енциклопедія сільськогосподарських технологій. Т. 1–3. Харків: Видавництво «Аграрна просвіта», 2020-2022. 3. Збірник наукових праць інституту сільськогосподарських

	наук. Т. 1–10. Київ: Видавництво «Наукове слово», 2017-2026.
Матеріали конференцій, з'їздів	1. Самусь Т. В. Формування професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання засобами кейс-технологій. <i>Теорія і практика професійного становлення фахівця в інноваційному соціокультурному просторі</i>: матеріали 3-ї Міжнародної науково-практичної конференції науково-педагогічних, педагогічних працівників і молодих учених, Дніпро, 17–18 квітня 2025 р. Дніпро: Університет ім. Альфреда Нобеля, 2025. С. 231–235. 2. Вовк Б. І. Формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до освітньої діяльності: інноваційні підходи та практики в умовах викликів ХХІ століття. <i>Освіта і наука ХХІ століття</i> : збірник матеріалів щорічної звітної науково-практичної конференції викладачів і докторантів (27-28 березня) Глухів, 2025. С. 49-51. 3. Ющенко В. М. Процес формування та вдосконалення професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання в сучасних освітніх умовах. <i>Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій</i>: матеріали. V Всеукраїнської науково-практичної конференції (4 квітня 2025 р.). Глухів, 2025. 324 с.
Словники	1. Аграрний словник : терміни, визначення, пояснення. Київ: Видавництво «Аграрний прогрес», 2025. 400 с. 2. Економічний словник сільського господарства. Львів: Видавництво «Сільське господарство», 2019. 300 с.
Стандарти	1. ДСТУ ISO 7000:2016. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004,1DT). Київ. 2016. 231 с. 2. ДСТУ 4201:2019. Сільськогосподарська техніка. Терміни та визначення. Київ. 2019. 111 с. 3. ДСТУ 6312:2023. Гербіциди. Методи випробувань. Київ. 2023. 221 с.
Каталоги	1. Каталог сортів сільськогосподарських культур. Київ: Видавництво «Аграрна наука», 2019. 150 с. 2. Каталог агротехнічного обладнання 2022. Дніпро: Видавництво «Агротехніка», 2022. 200 с. 3. Каталог насіння овочевих культур. Харків: Видавництво «Садиба», 2020. 100 с.
Дисертації	1. Самусь Т. В. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх інженерів-педагогів у процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Глухів, 2016. 246 с.

	2. Вовк Б. І. Формування самоосвітньої компетентності майбутніх викладачів практичного навчання професійно-технічних навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук. Глухів, 2018. 324 с. 3. Маринченко Є. О. Формування готовності майбутнього педагога професійного навчання до інноваційної діяльності у сільськогосподарському виробництві : дис. ... д-ра філософії. Глухів, 2021. 308 с.
Автореферати дисертацій	1. Опанасенко В. П. Формування дослідницьких умінь майбутніх інженерів-педагогів у процесі вивчення дисциплін професійно-орієнтованого циклу : автореф. дис. канд. пед. наук. Глухів, 2016. 21 с. 2. Вовк Б. І. Формування самоосвітньої компетентності майбутніх викладачів практичного навчання професійно-технічних навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Глухів, 2018. 22 с. 3. Самусь Т. В. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх інженерів-педагогів у процесі професійної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Глухів, 2016. 23 с.
Патенти	1. Зерноочисна машина : пат. № 157921 Україна; МПК (2024.01) A01F12/44 (2006.01), B07B1/00; заявка № u 2024 00563; заявл. 02.02.2024; опубл. 18.12.2024, бюл. № 51. 9 с. 2. Мінікартоплекопалка : пат. № 160033 Україна; МПК (2025.01) A01D25/00; заявка № u 2025 00471; заявл. 05.02.2025; опубл. 30.07.2025, бюл. № 31. 83 с.
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	1. Самусь Т. В., Ігнатенко Г. В., Опанасенко В. П. Генераторні установки. Заняття із предмета «Трактори». <i>Профтехосвіта</i>. 2019. № 1(121). С. 52–59. 2. Опанасенко В. П. Технології вирощування зернових культур. Сучасні аспекти сільського господарства. Львів : Видавництво «Аграрна просвіта», 2024. С. 120–135. 3. Ігнатенко Г. В., Самусь Т. В. Кривошипно-шатунний механізм. Заняття із предмета «Спеціальна технологія». <i>Профтехосвіта</i>. 2019. № 8(128). С. 44–55.

Електронні ресурси	1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII, редакція від 01.09.21. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text (дата звернення 04.02.2026). 2. Національний стандарт України. Інформація та документація. Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила, від 01.01.2014. URL: http://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3582_2013.pdf (дата звернення 04.02.2026). 3. Стандарт вищої освіти України. Другий (магістерський) рівень, галузь знань 01 – Освіта / Педагогіка, спеціальність – 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2020/11/20/015_profesiyna_osvita_mahistr.pdf (дата звернення 04.02.2026).
--------------------	--

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПЛАНУ РОБОТИ
СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА**

1 сторінка

Міністерство освіти і науки України
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

«Затверджую» :

Викладач _____,

Куратор групи _____,

Груповий керівник _____

Індивідуальний план роботи

магістранта – практиканта

групи 62М Пр(М), курсу 2 факультету технологічної
і професійної освіти

Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка

Ковальова Олександра Анатолійовича,

який проходив практику

у групі 22-ТПС, спеціальність: А5.37 Професійна освіта (Аграрне
виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові
технології)

Відокремленого структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий
коледж Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

з _____ до _____

2 сторінка

Дата, день тижня	Вивчення організації та управління освітнім процесом	Відмітка про виконання	Навчальна та методична робота	Відмітка про виконання	Виховна робота	Відмітка про виконання
09.10.2026 р. Понеділок	Ознайомлення з організацією системи управління закладом фахової передвищої освіти. Визначення посадових обов'язків усіх суб'єктів навчальних підрозділів.	Виконано	Ознайомлення з навчальним закладом, його адміністрацією та педагогічним колективом закладу. Вивчення розкладу занять закріпленої групи.	Виконано	Знайомство зі студентською групою, куратором групи.	Виконано
10.10.2026 р. Вівторок	Проведення аналізу планування освітнього процесу. Аналіз планів: засідань ради закладу.	Виконано	Відвідування занять дисциплін циклу професійної підготовки. Визначення тем залікових занять та їх місця в робочих програмах.	Виконано	Знайомство зі студентським колективом. Визначення інтересів та захоплення студентів групи.	Виконано
11.10.2026 р. Середа	Проведення аналізу карток навчального навантаження викладачів, їхніх індивідуальних планів.	Виконано	Проведення залікового заняття з дисципліни «Паливно-мастильні матеріали» за темою «Тверде та газоподібне паливо».	Виконано	Робота з методичною літературою. Вивчення плану виховної роботи групи та визначення тематики залікових виховних заходів.	Виконано

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЩОДЕННИКА ПСИХОЛОГО-
ПЕДАГОГІЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ**

1 сторінка

**Щоденник
психолого-педагогічних спостережень**

магістранта – практиканта
групи **62М-Пр(М)**, курсу **2** факультету технологічної
і професійної освіти

Ковальчука Олександра Анатолійовича,

який проходив практику
у групі 22-ТПС, спеціальність: А5.37 Професійна освіта (Аграрне
виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові
технології)

Відокремленого структурного підрозділу "Професійно-педагогічний фаховий
коледж Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка"

з _____ до _____ р.

Керівник практики від ЗВО – Опанасенко Віталій Петрович.
Груповий керівник університету – Вовк Богдан Іванович
Методист університету – Самусь Тетяна Володимирівна.
Куратор групи – Маринченко Євгеній Олегович.

2 сторінка**Розклад дзвінків**

№	Початок заняття	Закінчення заняття
1	8.00	9.20
2	9.40	11.00
3	11.20	12.40
4	13.00	14.20
5	14.30	16.00

Розклад навчальних занять у групі 23а-Пр(М)

Дні тижня	Дата	Дисципліни
Понеділок	09.10.26	1. Трактори та автомобілі, (Л), ауд. 86. 2. Основи агрономії, (Л), ауд. 91. 3. Методика професійного навчання, (Л), ауд. 74.
Вівторок	10.10.6	1. Сільськогосподарські та меліоративні машини, (Л), ауд. 700. 2. Гідравліка, (Л), ауд. 91. 3. Фізичне виховання.
Середа	11.10.6	1. Ремонт машин, (Л), ауд. 75. 2. Основи агрономії, (Пр), ауд. 107. 3. Паливо-мастильні матеріали, (Л), ауд. 88.
Четвер	12.10.26	1. Трактори та автомобілі, (Лаб), ауд. 75. 2. Паливо-мастильні матеріали, (Пр), ауд. 86. 3. Методика професійного навчання, (Пр), ауд. 74.
П'ятниця	13.10.26	1. Електропривод та використання електроенергії в сільському господарстві, (Л), ауд. 86. 2. Гідравліка (Лаб), ауд. 105. 3. Машиновикористання у тваринництві, (Л), ауд. 91.

3 сторінка

Список студентів та активу групи 23а-Пр(М)

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Дата народження	Актив групи
1	Бурцев Артем Віталійович	27/05/1994	фізорг
2	Ганнущенко Віталій Станіславович	08/03/1994	
3	Грудинін Олександр Володимирович	01/11/1994	
4	Журавльов Андрій Миколайович	25/07/1995	
5	Клюєв Сергій Іванович	30/07/1994	
6	Ковальчук Олександр Анатолійович	04/05/1993	профорг
7	Кочубей Віталій Петрович	07/11/1991	
8	Мозоль Олександр Сергійович	19/10/1994	
9	Побризганов Євгеній Сергійович	04/04/1995	
10	Подоляка Сергій Віталійович	20/12/1993	
11	Пришва Тетяна Юріївна	26/04/1995	староста групи
12	Рассамакін Олександр Анатолійович	30/07/1994	
13	Сушавенко Максим Леонідович	26/02/1995	заступник старости групи
14	Чайка Максим Віталійович	15/07/1995	
15	Чупейда Василь Григорович	05/01/1994	
16	Шелков Олександр Анатолійович	11/07/1995	

**Список викладачів, які викладають дисципліни циклу
професійної підготовки**

№	Дисципліна	ПП викладача, науковий ступінь, посада
1	Методика професійного навчання	Новикова Наталія Анатоліївна, к. п. н., доцент
2	Трактори та автомобілі	Мантров Микола Олександрович, д. п. н., професор
3	Основи агрономії	Петров Микола Олександрович, ст. викладач
4	Паливно-мастильні матеріали	Іванова Наталія Анатоліївна, к. п. н., доцент
5	Ремонт машин	Мантров Микола Олександрович, д. п. н., професор
6	Електропривод та використання електроенергії в сільському господарстві	Кириєнко Лідія Іванівна, к. п. н., ст. викладач
7	Фізичне виховання	Клюєва Наталія Григорівна, асистент
8	Машиновикористання у тваринництві	Клюєв Віктор Олександрович, к. п. н., професор

Календарний графік залікових занять за темами

Дата проведення	Назва дисципліни та тема залікового заняття	Місце проведення
11.10.26 п'ятниця	Паливно-мастильні матеріали, тема «Тверде і газоподібне паливо»	3 пара, ауд. 86
13.10.26 Вівторок	Паливно-мастильні матеріали, тема «Рідке паливо»	2 пара, ауд. 86
19.10.26 Четвер	Паливно-мастильні матеріали, тема «Мастильні матеріали»	2 пара, ауд. 107
22.10.26 понеділок	Професійна педагогіка, тема «Принципи навчання»	3 пара, ауд. 91
25.10.26 Вівторок	Професійна педагогіка, тема «Організаційні форми навчання»	2 пара, ауд. 86

Дати залікових виховних заходів за темами

Дата проведення	Тема залікового виховного заходу	Місце і час проведення
19.10.26 понеділок	«Брейн-ринг з правил дорожнього руху»	4 пара, ауд. 54
14.11.26 середа	«Україна – рідна мати моя»	14.30, актова зала

Подається психолого-педагогічний аналіз проведеної роботи: аналіз системи управління освітнім процесом в умовах вищого закладу освіти, результати спостереження та аналіз відвіданих і проведених занять з дисциплін циклу професійної підготовки та виховних заходів, результати спостережень за студентською групою. Щоденник – це не констатація фактів, а повний аналіз (психолого-педагогічний) і оцінювання всіх явищ освітнього процесу. Запис у щоденнику ведеться впродовж усієї педагогічної практики.

Таблиця 1

ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Дата	Характеристика-опис проведеної роботи	Зауваження, рекомендації
31.01.2026 р. Середа	Сьогодні на третій парі я провів залікове заняття з дисципліни «Паливно-мастильні матеріали» за темою «Тверде і газоподібне паливо». Методист проаналізував моє заняття. Він указав на основні недоліки, що були допущені мною під час його проведення, і шляхи їх усунення. Також мною було відвідане практичне заняття з основ агрономії, що проводив студент-практикант Подоляка С. В., основним зауваженням до якого було те, що він повністю виклав зміст теоретичного матеріалу за 50 хв., але при цьому не виділив навчальний матеріал, який необхідно було б студентам законспектувати. Також спостерігав за поведінкою студентів під час заняття, довелося окремим студентам зробити зауваження ...	Акцентую увагу на важливості підтримання високого рівня дисципліни на заняттях; необхідності врахування обсягу навчальної інформації.

Технологія підготовки і проведення виховного заходу

Основні вимоги до проведення виховного заходу:

- Урахування психолого-педагогічного аналізу взаємовідносин у студентському колективі.
- Визначення доцільності проведення виховного заходу та формулювання його мети.
- Обґрунтоване визначення назви заходу.
- Планування основних етапів заходу та визначення завдань кожного з них.
- Організація підготовки заходу відповідно до поставленої мети.
- Визначення оптимального змісту з урахуванням основних принципів організації виховного процесу.
- Вибір найбільш раціональних методів і прийомів виховного впливу на студентів на кожному етапі заходу.
- Чіткість структури виховного заходу, оптимальність його темпу.
- Різноманітність і творчий характер діяльності студентів під час підготовки і проведення заходу.
- Взаємозв'язок заходу з попередніми та наступними формами виховної та навчальної роботи зі студентами.

Планування виховного заходу:

- Визначення теми заходу та чітке формулювання його мети, завдань (місце цього заходу в загальній системі виховної роботи, врахування рівня вихованості студентів, зазначення, на виховання яких їхніх якостей спрямовано захід, урахування вікових та індивідуальних особливостей студентів).
- Оптимальний вибір форми проведення (бесіда, лекція, година спілкування, конференція, конкурс тощо).
- Залучення студентів до підготовки виховного заходу, їх психологічне налаштування на виховну сутність заходу (навіть за найкращої підготовки та майстерності викладач не досягне задуманої мети, якщо самі студенти не братимуть активної участі у підготовці і проведенні заходу).
- Визначення ролі органів самоврядування під час підготовки й проведення заходу.
- Організація діяльності студентів: уточнення обов'язків і повноважень кожного студента та встановлення конкретних термінів виконання окремих завдань тощо.

Проведення виховного заходу

Під час організації заходу варто подбати про:

- місце проведення, оформлення приміщення, обладнання, використання наочності, підготовку ТЗН; своєчасність початку та організоване проведення;
- дотримання регламенту, доцільність його використання;

- участь представників громадськості в проведенні заходу;
- дотримання під час заходу санітарно-гігієнічних вимог, правил пожежної безпеки, ТБ;
- запобігання перевтомі та врахування особливостей фізичного розвитку студентів;
- зовнішній вигляд студентів; дисципліну.

Аналіз результатів виховного заходу:

- Досягнення поставлених педагогом мети та завдань заходу.
- Виконання плану заходу.
- Аналіз ставлення студентів до змісту заходу, рівень їхньої активності.

Структура плану-конспекту виховного заходу має бути такою:

1. Титульний аркуш, відмітки про консультації й затвердження конспекту.
2. Мета (навчально-розвивальна, виховна, пізнавальна тощо), завдання виховного заходу, форма проведення, структура, обладнання, місце проведення.
3. Зміст заходу (сценарій з детальним описом дій кожного учасника, посиланням на авторів за умови використання віршів тощо, вказівками щодо музичного оформлення та зміни декорацій на певному етапі виховного заходу).
4. Список використаної літератури під час підготовки до виховного заходу.
5. Додатки (фото-, відеоматеріал, роздатковий матеріал, наочність тощо).

Схема оформлення плану-конспекту виховного заходу
1 сторінка

План – конспект виховного заходу
«Брейн-ринг з правил дорожнього руху»,
проведеного у 22-ТПС групі
Відокремленого структурного підрозділу "Професійно-педагогічний фаховий
коледж Глухівського національного педагогічного університету імені
Олександра Довженка"
магістрантом 62М-ПрМ, групи 2 курсу
факультету технологічної і професійної освіти
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка
Ковальчуком Олександром Анатолійовичем

Куратор групи _____ Сергій ШИЛКО
Методист _____ Тетяна САМУСЬ

Схема звіту студента-практиканта

1 сторінка

ЗВІТ

магістранта-практиканта
групи 62М Пр(М), курсу 2 факультету технологічної і професійної освіти
Ковальчука Олександра Анатолійовича,
який проходив практику
у групі 22-ТПС, спеціальність: А5.37 Професійна освіта (Аграрне
виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові
технології) Відокремленого структурного підрозділу "Професійно-
педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка"
з 09.10.2026 до 19.11.2026 р.

Груповий керівник університету – Опанасенко Віталій Петрович
Методист університету – Самусь Тетяна Володимирівна
Куратор групи – Вовк Богдан Іванович

*Звіт складають відповідно до змісту діяльності студентів та індивідуального плану їхньої роботи.

2 сторінка

Я, ПІБ, проходив педагогічну практику у Відокремленому структурному підрозділі "Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка" з 09.10.2026 до 19.11.2026 р.

Пройдення педагогічної практики було забезпечене адміністрацією університету на належному рівні.

Закріплений я був за групою 22-ТПС, спеціалізація: А5.37 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології), куратор групи – Ключев Віктор Володимирович. Оскільки практика в нас була у закладі фахової передвищої освіти, то я більшою мірою співпрацював з викладачем Нікітченком Володимиром Миколайовичем.

З перших днів практики я звернув увагу на те, що в педагогічному колективі панують дружні стосунки між викладачами. Володимир Миколайович толерантний зі студентами, водночас суворий і вимогливий до них. Разом з ним ми ретельно готувались до лекційних та практичних занять, розробляли дидактичні засоби навчання (презентації, віртуальні проєкції механізмів, що вивчаються, електронні посібники, тестові завдання тощо). Я допомагав викладачеві перевіряти студентські самостійні роботи, реферати, тести з модульних контрольних робіт. Викладач надавав рекомендації щодо проведення моїх перших занять з дисципліни, знайомив мене з навчально-методичним комплексом забезпечення дисципліни.

Я допомагав кураторові групи в підготовці та проведенні виховних заходів.

Мною було підготовлено й проведено два виховні заходи на теми Під час їх проведення методистом відзначено моє вміння підтримувати дисципліну в групі, вміло та логічно викладати матеріал, правильно ставити запитання під час обговорення певних тем.

Мною проведені всі залікові заняття згідно з календарним планом, вони були оцінені на «відмінно». Під час аналізу занять зауважено вміння тримати увагу студентів, правильно використовувати інтонацію та голос, грамотно формулювати запитання.

Під час проведення занять використовувались як колективні, так і групові та індивідуальні форми роботи, реалізовувався індивідуальний підхід до студентів, організовувалась взаємодопомога між студентами під час розв'язання проблемних ситуацій. Студентам з високим рівнем навчальних досягнень видавались індивідуальні завдання.

Вважаю, що індивідуальний план практики мною було виконано.

Отже, за період практики я відчував себе справжнім викладачем закладу фахової передвищої освіти, зрозумів, що я можу організовувати студентський колектив для навчальної діяльності, зацікавлювати його. Я зрозумів, що професія освітянина дуже відповідальна, бо потрібно багато працювати над

підготовкою до занять: аналізувати наукову і методичну літературу, постійно підвищувати рівень своїх професійних знань, удосконалювати своє володіння методами професійного навчання.

Ця практика – крок до моєї педагогічної майстерності.

_____р.

Підпис _____

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ**ПЛАН-КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЇ**

з дисципліни «Електропривод та використання електроенергії з основами
автоматизації в сільськогосподарському виробництві»
студента-практиканта 62М-Пр(М) групи
факультету технологічної і професійної освіти
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка
Ковальчука Олександра Анатолійовича

Лекцію проведено в 22-ТПС групі

Заклад: Відокремлений структурний підрозділ "Професійно-педагогічний
фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка"

Дата: 20.02.26 р.

Консультації:

Викладача _____ (18.02.26)
(ПІБ, підпис)

Методиста _____ (19.02.26)
(ПІБ, підпис)

З конспектом лекції згоден:

Викладач _____ (18.02.26)
(ПІБ, підпис)

Методист _____ (19.02.26)
(ПІБ, підпис)

Оцінка за заняття _____ (ПІБ, підпис)

Дисципліна «Електропривод та використання електроенергії з основами автоматизації в сільськогосподарському виробництві»

Тема лекції: «Механічна характеристика електроприводу сільськогосподарських машин і механізмів»

Мета:

Навчальна:

- засвоєння знань про механічну характеристику робочої машини, електродвигуна та електропривода, про основні її види, жорсткість та способи побудови.

Виховна:

- виховувати любов і шанобливе ставлення до своєї професії, взаємоповагу, вміння слухати та доводити власну думку.

Розвивальна:

- розвивати спостережливість, вміння аналізу й синтезу.

Основні поняття теми: механічна характеристика, робоча машина, виконавчий орган, асинхронний електродвигун, жорсткість механічної характеристики.

Дидактичні засоби для проведення заняття та обладнання: комп'ютер, мультимедійний проектор, екран; мультимедійна презентація.

Тривалість: 1 год. 20 хв.

План лекції

1.1. Механічна характеристика робочої машини

1.2. Механічна характеристика електродвигуна

1.3. Рівняння механічної характеристики

Література:

1. Гужій А. М., Сільверстов А. М., Поворознюк Н. І. Електротехніка з основами промислової електроніки: підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл. Київ, 2002. С. 119–121.

2. Паначевний Б., Свергун Ю. Загальна електротехніка: теорія і практикум: підручник. Київ, 2004. С. 316–318.

1.1. Механічна характеристика робочої машини

Найважливішими характеристиками двигунів і робочих машин є їх механічні характеристики. Будь-який виробничий агрегат буде високопродуктивним і економічним тільки у тому випадку, коли його електродвигун матиме електромеханічні властивості, що відповідатимуть механічним характеристикам і технологічним властивостям робочої машини.

Механічною характеристикою робочої машини називають залежність моменту статичних опорів від кутової швидкості її привідного вала $M_c = f(\omega)$.

Незважаючи на різноманітність робочих машин, їх механічні характеристики орієнтовно можна поділити на такі:

- в яких при збільшенні швидкості момент статичних опорів не змінюється (пряма 1, рис. 2.1). Такого роду механічні характеристики належать транспортерам, стрічковим конвеєрам, підйомним кранам та т. п.;
- в яких при збільшенні швидкості момент статичних опорів прямолінійно зростає (пряма 2, рис. 2.1). Такого роду механічну характеристику мають генератори постійного струму, що працюють з незмінним зовнішнім навантаженням;
- в яких при збільшенні швидкості момент статичних опорів параболічно зростає (крива 3, рис. 2.1). Такі механічні характеристики мають вентилятори та відцентрові насоси;
- в яких при збільшенні швидкості момент статичних опорів непрямолінійно спадає (крива 4, рис. 2.1). Такого виду механічну характеристику мають токарні, фрезерні та інші верстати.

Механічною характеристикою електродвигуна називають залежність його кутової швидкості від електромагнітного обертового моменту $\omega = f(M)$.

Електродвигуни можуть працювати в двигунному режимі, приводячи в рух робочі машини, та в гальмових режимах. Майже всі електродвигуни характеризуються тим, що у двигунному режимі роботи при збільшенні обертового моменту кутова швидкість зменшується, а в гальмових – при збільшенні швидкості гальмовий момент зростає.

Величина зміни швидкості при зміні моменту для різних двигунів неоднакова і залежить від жорсткості їх механічних характеристик. За жорсткістю механічні характеристики бувають: абсолютно жорсткі, жорсткі та м'які.

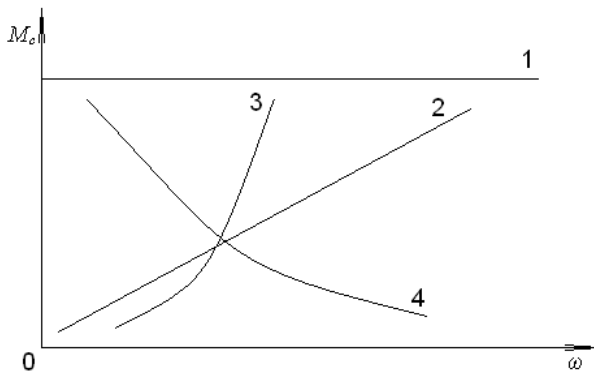

Рис. 2.1. Механічні характеристики робочих машин:

1 — при збільшенні частоти обертання момент статичних опорів не змінюється; 2 — при збільшенні частоти обертання момент статичних опорів зростає прямолінійно; 3 — при збільшенні частоти обертання момент статичних опорів параболічно зростає; 4 — при збільшенні частоти обертання момент статичних опорів непрямолінійно спадає

Абсолютно жорсткою (рис. 2.2, крива 1) називають механічну характеристику, при якій зі зміною величини обертового моменту

швидкість двигуна не змінюється. Така характеристика належить синхронним двигунам.

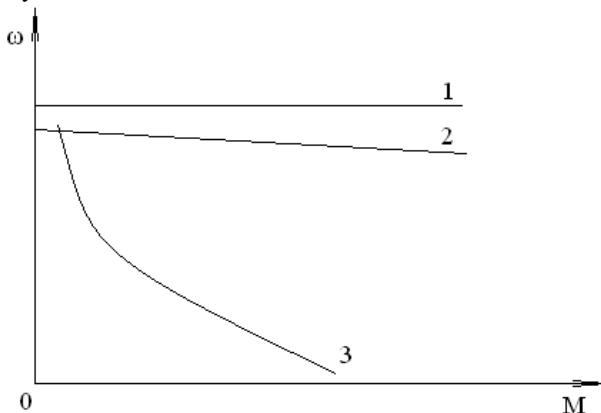

Рис. 2.2. Механічні характеристики електродвигунів:

1 — абсолютно жорстка; 2 — жорстка; 3 — м'яка

Жорстка (рис. 2.2, крива 2) механічна характеристика, тобто коли зі зміною величини обертального моменту в широких межах кутова швидкість двигуна змінюється незначно. Така характеристика належить електродвигунам постійного струму та асинхронним двигунам, що працюють при ковзаннях, менших за критичні значення.

М'якою (рис. 2.2, крива 3) називають таку механічну характеристику, де невелика зміна величини обертального моменту викликає значну зміну кутової швидкості двигуна. Така механічна характеристика належить електродвигунам постійного струму послідовного збудження.

1.2. Механічна характеристика електродвигуна

Механічною характеристикою асинхронного електродвигуна називають залежність кутової швидкості або ковзання електродвигуна від електромагнітного моменту, який він розвиває: $\omega = f(M)$ або $S = f(M)$.

Механічна характеристика, одержана при номінальних значеннях напруги і частоти струму електромережі та при відсутності зовнішніх додаткових резисторів у колах його статора і ротора, називається *природною*, а всі інші характеристики, що не відповідають цим умовам, — *штучними*.

Природні механічні характеристики короткозамкнених двигунів основного виконання 1, з підвищеним пусковим моментом 2 та з підвищеним ковзанням 3 показані на рисунку 2.3, а природна 1 та штучні механічні характеристики короткозамкненого електродвигуна основного виконання при наявності в колі обмотки статора додаткових резисторів 2, при зниженій напрузі 3 та підвищеній частоті 4 електромережі — на рисунку 2.4.

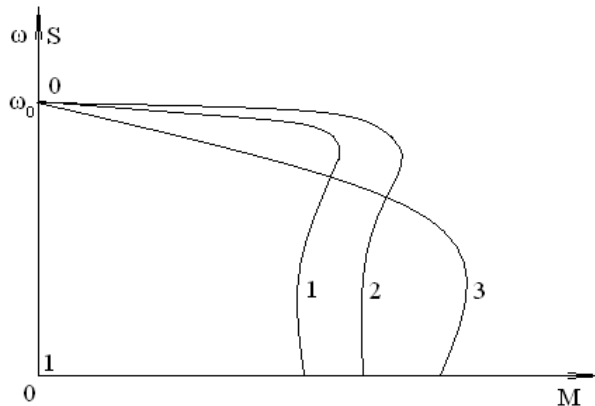

Рис. 2.3. Природні механічні характеристики електродвигунів з короткозамкненим ротором:

1 — загального призначення (АО2); 2 — з підвищеним пусковим моментом (АОП2); 3 — з підвищеним ковзанням (АОС2)

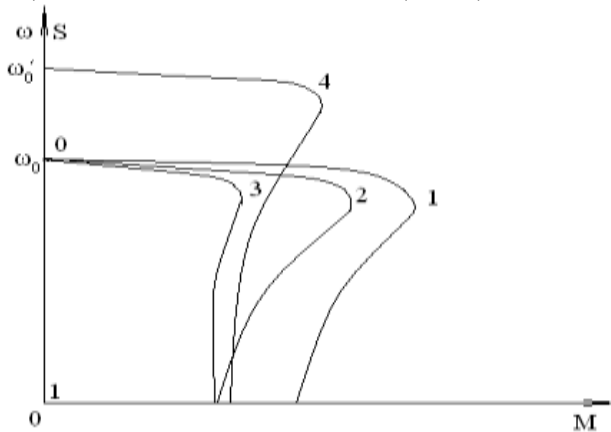

Рис. 2.4. Механічні характеристики асинхронного короткозамкненого двигуна: 1 — природна; 2, 3, 4 — штучні

При наявності додаткових резисторів у колі обмотки статора зменшується пусковий струм, а також пусковий і максимальний моменти. Максимальний, пусковий та інші моменти всіх типів асинхронних електродвигунів пропорціональні квадрату напруги на їх затискачах, тому при зниженні напруги вони теж відповідно зменшуються. При зміні частоти струму в електромережі критичне ковзання двигуна змінюється обернено пропорційно першому ступеню частоти.

У випадку збільшення величини активного опору додаткових резисторів, увімкнених у коло ротора, пусковий струм двигуна зменшується, ковзання зростає, а пусковий момент спочатку зростає до максимального, а потім зменшується до нуля. Максимальний момент залишається без зміни.

1.3. Рівняння механічної характеристики

Розрахунок механічної характеристики короткозамкненого двигуна виконують за залежністю між обертальним моментом і ковзанням двигуна, яку умовно називають рівнянням механічної характеристики. Ця залежність має такий вигляд:

$$M = \frac{M_{кр} \cdot (2 + q)}{\frac{S}{S_{кр}} + \frac{S_{кр}}{S} + q},$$

де $M_{кр}$ – максимальний (критичний) момент двигуна; $H \cdot m$; S і $S_{кр}$ – змінне і критичне ковзання; q – коефіцієнт.

Величини $M_{кр}$, $S_{кр}$ і q визначають за каталожними даними або користуючись формулами: максимальний (критичний) момент

$$M_{кр} = \mu_{кр} \cdot M_{ном}, \quad \text{критичне ковзання} \quad S_{кр} = \frac{S_{ном} + \sqrt{S_{ном} \frac{\mu_{кр} - 1}{\mu_1 - 1}}}{1 + \sqrt{S_{ном} \frac{\mu_{кр} - 1}{\mu_1 - 1}}},$$

$$\text{коефіцієнт} \quad q = \frac{\frac{1}{S_{кр}} + S_{кр} - 2\mu_1}{\mu_1 - 1},$$

де $M_{ном} = 9550 (P_{ном}/n_{ном})$ – номінальний момент двигуна; $P_{ном}$ – номінальна потужність; kBm ; $n_{ном}$ – номінальна частота обертання ротора двигуна, $об/хв$; $S_{ном} = (n_1 - n_{ном})/n_1$ – номінальне ковзання (n_1 – синхронна частота обертання); $\mu_{кр} = M_{кр}/M_{ном}$ – кратність максимального моменту; $\mu_1 = \mu_{кр}/\mu_n$ – відношення кратності максимального моменту до кратності пускового моменту (μ_n – кратність пускового моменту).

Для механічних характеристик будь-якого асинхронного електродвигуна характерні такі основні точки: точка синхронного холостого ходу ($S=0$, $M=0$), точка номінального режиму роботи ($S=S_{ном}$, $M=M_{ном}$), точка режиму максимального навантаження ($S=S_{кр}$, $M=M_{кр}$), точка пускового режиму ($S=1$, $M=M_{II}$).

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ ТЕКИ З
ДОКУМЕНТАЦІЄЮ**

Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Кафедра професійної освіти
та технологій сільськогосподарського виробництва

Документація
з практики магістранта 62М-Пр(М) групи, 2 курсу
факультету технологічної і професійної освіти
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка
Ковальчука Олександра Анатолійовича,
який проходив практику
у групі 22-ТПС, спеціальність: А5.37 Професійна освіта (Аграрне
виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові
технології)
Відокремленого структурного підрозділу "Професійно-педагогічний
фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка"
з _____ до _____ р.

Груповий керівник:
канд. пед. наук, доц. Опанасенко Віталій Петрович

Глухів – 2026 р.

Додаток Г

Вимоги до доповіді та презентації захисту практики

Під час підготовки до захисту практики здобувач вищої освіти готує доповідь тривалістю 5–7 хвилин, мультимедійну презентацію та за потреби ілюстративні матеріали (таблиці, схеми, діаграми, фотографії, зразки навчально-методичних розробок тощо), які відображають результати виконання завдань практики.

Доповідь має бути логічною, структурованою та стислою. Під час виступу здобувач не повинен обмежуватися переліком виконаних завдань, а має продемонструвати набуті професійні компетентності, проаналізувати результати діяльності та власний професійний досвід, отриманий під час проходження практики.

На початку виступу необхідно назвати вид практики, базу практики, коротко охарактеризувати її особливості та основні завдання, що виконувалися під час практичної підготовки. Основна частина доповіді повинна містити аналіз виконаних видів робіт, характеристики проведених занять, виховних заходів, результатів методичної, організаційної або науково-дослідної діяльності, а також висновки щодо сформованих професійних компетентностей.

Особливу увагу доцільно приділити використанню сучасних педагогічних технологій, цифрових інструментів, інноваційних методів навчання та результатам виконання індивідуальних завдань практики. Для науково-дослідницької практики доцільно висвітлити результати експериментального дослідження, статистичної обробки даних, підготовки наукових публікацій та апробації результатів дослідження.

Після завершення доповіді здобувач відповідає на запитання членів комісії щодо змісту практики, отриманих результатів та поданої звітної документації.

Вимоги до презентації

Презентація є наочним супроводом доповіді та повинна відображати основні результати проходження практики. Рекомендується створювати презентацію за допомогою програмного забезпечення MS PowerPoint, Google Slides або інших аналогічних програм.

Орієнтовна структура презентації:

1-й слайд – назва практики, прізвище, ім'я здобувача освіти, курс, група, база практики;

2-й слайд – мета, завдання та терміни проходження практики;

3-й слайд – характеристика бази практики;

4-й слайд – основні види діяльності, виконані під час практики;

5-й–n-й слайди – результати практики (проведені заняття, виховні заходи, методичні розробки, результати досліджень, приклади використання цифрових технологій, фотоматеріали, таблиці, схеми, діаграми тощо);

останній слайд – висновки та пропозиції щодо вдосконалення професійної діяльності. практики або освітнього процесу.

Під час підготовки презентації рекомендується дотримуватися таких вимог:

- загальна кількість слайдів – 10–15;
- інформація на слайдах повинна бути стислою та зрозумілою;
- перевагу слід надавати схемам, таблицям, діаграмам, фотографіям та іншим візуальним матеріалам;
- матеріал має бути викладений послідовно та логічно;
- усний виступ повинен доповнювати зміст слайдів, а не дублювати його;
- анімаційні ефекти використовуються лише за необхідності;
- рекомендований розмір шрифту: заголовки – не менше 28–32 pt, основний текст – не менше 20–24 pt;
- оформлення всіх слайдів повинно бути виконане в єдиному стилі;
- необхідно забезпечити достатній контраст між фоном і текстом;
- презентація має відповідати нормам академічної доброчесності та містити лише достовірну інформацію.

Оцінюючи захист практики, комісія враховує якість доповіді, рівень володіння матеріалом, змістовність презентації, повноту відповідей на запитання та здатність здобувача аналізувати результати власної професійної діяльності.

САМУСЬ Тетяна Володимирівна, ОПАНАСЕНКО Віталій Петрович,
ВОВК Богдан Іванович, МАРИНЧЕНКО Євгеній Олегович

Навчально-методичний посібник
2-ге видання, доповнене

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ
спеціальності А5.37 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та харчові технології)**

Підп. до розповсюдження 25.06.2026.
Формат 60x84/16. Умов. друк. арк. 5,64. Зам. № 3578
Облік.-вид. арк. 3,67. Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Видавництво Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка.
41400, м. Глухів, Сумська обл., вул. Київська, 24,
тел/факс (05444) 2-33-06.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №678 від 19.11.2001.

